

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Januar 1972 **10**

Mnogo zdravja, zadovoljstva, uspehov in dober pogled v letu 1972!

LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE
UREDNIŠTVO LOVCA

Kakor smo poročali v decem-
brskem Lovcu, je izšel

Slovenski lovski priročnik

Na območju Slovenije knjig
ne bomo razpošiljali po pošti,
razen tistim, ki so knjigo že
naročili v decembru na naše
obvestilo v številki 9.

Lovske organizacije naj jih
dvignejo z naročilnico ali za
gotovino po svojem poobla-
ščencu pri **Lovski zvezi Slo-
venije, Ljubljana, Župančiče-
va 9** (I. nad., soba 9). Tu je
priročnik na voljo — proti ta-
košnjemu plačilu — tudi
posameznim interesentom.

Cena knjigi je 50 din.

Naklada je majhna, zato z
nabavo pohitite!

Založniška komisija LZS

**Na vseh cestah v Sloveniji je nad 200 najboljše oprem-
ljenih in dobro založenih bencinskih servisov, ki so vam
vsi na voljo neprekinjeno ves dan, na glavnih cestah pa
mnogi tudi ponoči. Brezskrbno torej lahko potujete —
ob vsakem času smo vam na uslugo.**

Srečno vožnjo in lovski blagor v letu 1972

vam želi

1927.
M. Gaspari
Trenar svetila Kikotoga

Maksim Gaspari

JANUAR

- 1 S Novo isto
- 2 N Makarij
- 3 P Genovefa
- 4 T Angela
- 5 S Simeon
- 6 Č Trile kralji
- 7 P Lucian
- 8 S Bogoljub
- 9 N Julijan
- 10 P Viljem
- 11 T Pavlin
- 12 S Tajana
- 13 Č Veronika
- 14 P Hilarij
- 15 S Pavel
- 16 N Marcel
- 17 P Anton
- 18 T Marija
- 19 S Knut
- 20 Č Božijan
- 21 P Neža
- 22 S Vincenc
- 23 N Rajko
- 24 P Timotej
- 25 T Trpinar
- 26 S Polikarp
- 27 Č Janez
- 28 P Peter
- 29 S František
- 30 N Martina
- 31 P Janez

FEBRUAR

- 1 T Ignacij
- 2 S Svehica
- 3 Č Blaž
- 4 P Andrej
- 5 S Agata
- 6 N Tit
- 7 P Romuald
- 8 T Janez
- 9 S Apolonija
- 10 Č Dusan
- 11 P Zvezdana
- 12 S Damijan
- 13 N Katarina
- 14 P Valentin
- 15 T Pust
- 16 S Pepelnica
- 17 Č František
- 18 P Flavijan
- 19 S Konrad
- 20 N Leon
- 21 P Irena
- 22 T Marija
- 23 S Peter
- 24 Č Predrag
- 25 P Matija
- 26 S Tars
- 27 N Andrej
- 28 P Gabrijel
- 29 T Roman

MAJ

- 1 P Borik dela
- 2 S Aleksander
- 4 Č Monika
- 5 P Pij
- 6 S Marija
- 7 N Stanislav
- 8 T Viktor
- 9 T Dan zmage
- 10 S Izidor
- 11 Č Filip, Jakob
- 12 P Pankracij
- 13 S Servcij
- 14 N Bonifacij
- 15 P Zofija
- 16 T Janez
- 17 S Jošt
- 18 Č Erik
- 19 P Peter
- 20 S Bernardin
- 21 N Binkošti
- 22 T Emil
- 23 T Dezider
- 24 S Marija
- 25 Č Gregor
- 26 P Filip
- 27 S Beda
- 28 N Avguštin
- 29 P Maksim
- 30 T Ferdinand
- 31 S Marija

JUNI

- 1 Č Teloivo
- 2 P Erazem
- 3 S Klotilda
- 4 N Kvintin
- 5 P Norbert
- 6 T Viljem
- 7 S Bonifacij
- 8 Č Medard
- 9 P Pimož
- 10 S Bogumil
- 11 N Feliks
- 12 T Anton
- 13 Č Eygen
- 14 S Metod
- 15 Č Vid
- 16 P Beno
- 17 S Adolf
- 18 N Bogdan
- 19 P Nazarij
- 20 T Nenad
- 21 S Alojzij
- 22 Č Ahac
- 23 P Agripina
- 24 S Janez
- 25 N Jaroslav
- 26 P Jakob
- 27 T Ladislav
- 28 S Marcella
- 29 Č Peter, Pavel
- 30 P Emilija

JULI

- 1 S Bogoslav
- 2 N Marija
- 3 P Irenej
- 4 T Dan borca
- 5 S Viljem
- 6 Č Marija
- 7 P Ciril, Metod
- 8 S Elizabeta
- 9 N Tomaž
- 10 P Amalija
- 11 T Olga
- 12 S Mohor
- 13 Č Eygen
- 14 P Akila
- 15 S Vladimir
- 16 N Eustahij
- 17 P Aleš
- 18 T Friderik
- 19 S Vincenc
- 20 Č Marijeta
- 21 P Danijel
- 22 S Dan vstaje
- 23 N Bransislav
- 24 P Kristina
- 25 T Jakob
- 26 S Ana
- 27 Č Gorazd
- 28 P Viktor
- 29 S Marita
- 30 N Judita
- 31 P Ignacij

AUGUST

- 1 T Peter
- 2 S Bojan
- 3 Č Lidija
- 4 P Dominik
- 5 S Marija
- 6 N Vlasta
- 7 P Kajetan
- 8 T Janez
- 9 S Lovrenc
- 10 Č Suzana
- 11 P Klara
- 12 S Klara
- 13 N Janez
- 14 P Demetrij
- 15 T Marija
- 16 S Rok
- 17 Č Hljacint
- 18 P Helena
- 19 S Janez
- 20 N Bernard
- 21 P Ivana
- 22 T Timotej
- 23 S Filip
- 24 Č Jernej
- 25 P Ludvik
- 26 S Aleksander
- 27 N Zlatko
- 28 P Avgustin
- 29 T Sabina
- 30 S Roza
- 31 Č Rajmund

SEPTEMBER

- 1 P Tilen
- 2 S Štefan
- 3 N Darja
- 4 P Rozalija
- 5 T Lovrenc
- 6 S Ljuba
- 7 Č Marko
- 8 P Marija
- 9 S Peter
- 10 N Nikolaj
- 11 P Milian
- 12 T Guido
- 13 Č Filip
- 14 Č Zdenko
- 15 P Aldin
- 16 S Ludmila
- 17 N Františka
- 18 P Irena
- 19 T Januarij
- 20 S Brane
- 21 Č Matej
- 22 T Mavricij
- 23 S Lin
- 24 N Nada
- 25 P Uroš
- 26 T Justina
- 27 S Damijan
- 28 Č Venceslav
- 29 P Mihal
- 30 S Hieronim

OCTOBER

- 1 N Remigij
- 2 P Miran
- 3 T Terezija
- 4 S František
- 5 Č Placid
- 6 P Bruno
- 7 S Marija
- 8 N Brigita
- 9 P Danijel
- 10 T Sampo
- 11 Č Maks
- 12 P Edvard
- 13 S Sarto
- 14 T Jozafat
- 15 N Terezija
- 16 P Hedvika
- 17 T Marijeta
- 18 S Luka
- 19 Č Peter
- 20 P Janez
- 21 S Uršula
- 22 N Borislava
- 23 P Koridla
- 24 T Feliks
- 25 S Danijel
- 26 Č Evarist
- 27 P Sabina
- 28 S Simon
- 29 N Ida
- 30 P Alfonz
- 31 T Volbenk

NOVEMBER

- 1 S Dan mrtvih
- 2 Č Dušanika
- 3 P Viktorin
- 4 S Karel
- 5 N Sabina
- 6 P Lenart
- 7 T Engelbert
- 8 S Bogomir
- 9 Č Božidar
- 10 P Andrej
- 11 S Martin
- 12 N Emil
- 13 P Stanislav
- 14 T Jozafat
- 15 N Terezija
- 16 P Hedvika
- 17 T Marijeta
- 18 S Luka
- 19 Č Peter
- 20 P Janez
- 21 S Uršula
- 22 N Borislava
- 23 P Koridla
- 24 T Feliks
- 25 S Danijel
- 26 Č Evarist
- 27 P Sabina
- 28 S Simon
- 29 N Ida
- 30 P Alfonz
- 31 T Volbenk

DECEMBER

- 1 P Natalija
- 2 S Bibijana
- 3 N František
- 4 T Barbura
- 5 T Saba
- 6 S Miklavž
- 7 Č Ambrož
- 8 P Marija
- 9 S Valerija
- 10 N Smiljan
- 11 P Danijel
- 12 T Danka
- 13 S Lucija
- 14 Č Dusan
- 15 P Kristina
- 16 S Albina
- 17 N Lazar
- 18 P Rajko
- 19 T Urban
- 20 S Eygen
- 21 Č Tomaž
- 22 P Demetrij
- 23 S Viktorija
- 24 N Eva
- 25 P Božić
- 26 T Štefan
- 27 S Janez
- 28 Č Žvko
- 29 P David
- 30 S Bransislav
- 31 N Silvester

MAREC

- 1 S Albin
- 2 Č Milena
- 3 P Kungunda
- 4 S Kazimir
- 5 N Bogoljub
- 6 P Fridolin
- 7 T Tomaž
- 8 S Janez
- 9 Č Františka
- 10 P 40 mrt.
- 11 S Sofronij
- 12 N Gregorij
- 13 P Kristina
- 14 T Matilda
- 15 S Klemen
- 16 Č Herbert
- 17 P Jedorit
- 18 S Ciril
- 19 N Jožef
- 20 T Igor
- 21 T Benedikt
- 22 S Lea
- 23 Č Viktorijan
- 24 P Dionizij
- 25 S Marija
- 26 N Maksima
- 27 P Rupert
- 28 T Milada
- 29 S Bertold
- 30 Č Branko
- 31 P Modest

APRIL

- 1 S Hugon
- 2 N Velika noč
- 3 P Rihard
- 4 T Izidor
- 5 S Vincenc
- 6 Č Marcellin
- 7 P Herman
- 8 S Albert
- 9 N Tomaž
- 10 P Apolonij
- 11 T Leon
- 12 S Lazar
- 13 Č Ida
- 14 P Justin
- 15 S Peter
- 16 N Bernarda
- 17 P Rudolf
- 18 T Apolonij
- 19 S Ema
- 20 Č Neža
- 21 P Anzeim
- 22 S Leonid
- 23 N Vojteh
- 24 P Junj
- 25 T Marko
- 26 S Zdeslav
- 27 Č Ustan. OF
- 28 P Pavel
- 29 S Hugo
- 30 N Katarina

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

LIV. letnik

št. 10

januar-prosinec 1972

Foto R. R.: Slika, kakršno si v naravi želi doživeti vsak lovec. — V snegu pade največ divjih prašičev. Lovski blagor upleniteljem močnih merjascev, toda svinj vodnic je škoda! V več loviščih, kjer so neusmiljeno tolkli po njih, prašičev ni več. V loviščih LD Slovenije je bilo leta 1968/69 uplenjenih 470 prašičev, leta 1969/70 801 in leta 1970/71 samo 376! V tekočem lovskem letu jih bo nemara še manj. Zakaj? Ker je stalež te divjadi močno upadel. Naj torej lovovodje pred skupnimi lovi v svojih nagovorih ne pozabijo poudariti, da dober lovec tudi pri lovu na divje prašiče izbira in prizanaša. Po sklepu občnega zbora LZS prenehamo z lovi na prašiče s 15. februarjem, ponekod pa po sklepu področnih LZ ali LD že prej.

Vsebina

Blaž Krže	Tretja seja upravnega odbora LZS	290
S. V.	Na 20. medpokrajinski lovski konferenci	293
Francè Avčin	O nastanku nove vrste lovske krogle	295
Alfonz Koser	Zakaj so naši lovi na prašiče uspešni	299
Mirko Kumer	Prirastek in odstrel gamsov v odstotkih	301
Karel Dežman	Pripovedka o Zlatorogu	304
Janko Perat	Gore — kakor beli cvetovi — III., IV.	306
F. S.	Gaz v snegu (pesem)	307
Po lovskem svetu:	Golob grivar v Veliki Britaniji — A. M.	308
Lovski oprtnik:	Italijani odlikovali belokranjske lovce — K. M.	309
Fotoamater:	Za gamsi — VI. Pleničar	311
Mladi pišejo		312
Lovska organizacija:	Delavsko lovsko društvo Idrija — predhodnik LD Idrija — V. S.	312
Jubilanti		313
Umrli		314
Lovska kinologija:	Republiška tekma po krvnem sledu — L. Zadnik	315
Lovsko izrazoslovje:	Čekani ali čeklji? — C. F.	318
Šaljive		320

Avtor fotografije nad voščilom ing. Branko Galjot

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Predsednik izdajateljskega sveta Tone Svetina, urednik in odgovorni urednik Francè Cvenkel. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Zupančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 48 din. Za člane družin, ki niso včlanjeni v področne zveze, in druge naročnike je letna naročnina 55 din; za inozemstvo 70 din; posamezna številka 4,50 din. — Cena malim oglašom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS; do 15 besed 4 din, od 15 do 25 besed 5 din, od 25 do 35 besed 6 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišeje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Tretja seja upravnega odbora Lovske zveze Slovenije

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije se je 6. novembra 1971 tretjič sestel v tej mandatni dobi na svoji redni seji z dokaj obširnim dnevnim redom. Objavljamo povzetke iz najvažnejših točk dnevnega reda. Razprava je bila po splošni oceni vsebinsko zelo bogata, zaradi pomanjkanja časa pa je bilo nekaj točk dnevnega reda preloženih na naslednjo sejo, na kateri bo možno vrsto stališč oblikovati določneje in konkretnije.

Pregled izvajanja sklepov občnega zbora

Upravni odbor je dokaj kritično ocenil poročila področnih lovskih zvez o izvajanju sklepov občnega zbora LZS od 6. marca 1971 v Radencih. Ugotovil je, da so nekatera poročila vse preveč formalna, po drugi strani pa bi bilo po obsegu in vsebini omenjenih poročil ne-realno ocenjevati delo posameznikov in zvez. Določene pomanjkljivosti se kažejo v tem, da sklepi občnega zbora niso v celoti podrti v vse lovske organizacije, kljub temu da so bili objavljeni v Lovcu in da so celotno gradivo prejele vse lovske družine. Brez dvoma odgovornost za to nosi lovska organizacija na vseh ravneh, ki se tem vprašanju ni dovolj posvetila, tako organizacijskemu kot strokovnemu delu. Upravni odbor je ponovno in v celoti podprl vse sklepe zadnjega občnega zbora LZS in priporoča vsem lovskim organizacijam, da jih dosledno izvajajo in upoštevajo pri načrtovanju svojega dela. Upravni odbor je tudi sklenil, da naj pristojni organi področnih lovskih zvez kritično pregledajo uspešnost izvajanja sklepov občnega zbora na njihovem področju in o ugotovitvah poročajo upravnemu odboru LZS, kar bo pripomoglo k uspešnosti njegovega dela.

Naseljevanje novih vrst divjadi

Sekretariat LZS je o tem pripravil obširnejše poročilo, ki ga je upravni odbor ugodno ocenil. Razvoj novo naseljenih kolonij je očitno nad pričakovanjem, kar posebno velja za muflone. Delo v tej smeri naj se nadaljuje, vendar naj osnovna gojitvena skrb velja avtohtonim vrstam divjadi. Vsako naseljevanje novih vrst mora biti usklajeno z avtohtonimi populacijami ter skrbno strokovno pripravljeno in vodeno. Zaradi obširnosti bo to poročilo posebej objavljeno v Lovcu.

Program izdajateljskega sveta, založništvo, strokovno izobraževanje

Program izdajateljskega sveta je obrazložil njegov predsednik Tone Svetina, ki je opozoril zlasti na

nujnost, da se lovstvo tudi duhovno usposablja in razvija. Zato bo treba kulturnemu razvoju lovstva nameniti več skrbi in sredstev, saj bo ta razvoj možno doseči s poglobljeno strokovno in propagandno dejavnostjo, s poživitvijo založništva in z razvojem revije Lovec kot idejnega nosilca politike slovenskega lovstva. Podrobnejši program bo naknadno predložen upravnemu odboru.

Predsednik založniške komisije Saša Vuga pa je upravni odbor seznanil s programom Zlatorogove knjižnice, ki je že objavljen v Lovcu št. 9/1971. Založniška komisija naj bi v svoj program dodatno vnesla tudi vsakoletno tiskanje žepnega lovskega koledarčka. Program in vsebina Zlatorogove knjižnice naj se propagirata tako preko Lovca kot z vsestranskim organizacijskim in osebnim prizadevanjem upravnega odbora. K uspešnosti knjižnice bo brez dvoma

Obračun organizacije LZS — 1970/71

	Proračun 1970/71	Realizirano	Razlika + —
I. Glasilo Lovec			
Dohodki:			
1. Prenos salda iz 1969/70 . . .	21 001,17	16 658,37	— 4 342,80
2. Od prispevkov PLZ (člana- rina)	454 000,00	458 430,00	+ 4 430,00
3. Naročnine za Lovca	14 998,83	13 747,30	— 1 251,53
4. Oglasi v Lovcu	25 200,00	36 494,15	+ 11 294,15
Skupaj	515 200,00	525 329,82	+ 10 129,82
Izdatki:			
1. Osební prejemki z družb. prispevki	33 500,00	32 603,80	+ 896,20
2. Tisk in ekspedit Lovca . . .	277 500,00	269 921,65	+ 7 578,35
3. Klišéji, slike	30 000,00	40 328,65	— 10 328,65
4. Avtorski honorarji	40 200,00	34 336,45	+ 5 863,55
5. Tiskovni papir	65 000,00	71 886,40	— 6 886,40
6. Ostali stroški (pomoč admi- nistracije)	43 000,00	43 884,20	— 884,20
7. Rezerva	26 000,00	—	+ 26 000,00
Skupaj	515 000,00	492 961,15	+ 22 238,85
Rekapitulacija:			
Dohodki		525 329,82	
Izdatki		492 961,15	
Presežek		32 368,67	
se prenese kot dohodek v proračun 1971/72.			

	Proračun 1970/71	Realizirano	Razlika + —
II. Hiša — lovski dom			
Dohodki:			
1. Restavracija Zlatorog . . .	50 010,00	50 010,00	—
2. Gojitvena lovišča LZS . .	10 000,00	10 000,00	—
Skupaj	60 010,00	60 010,00	—
Izdatki:			
1. Osební prejemki z družb. prispevki	34 153,00	35 299,52	— 1 146,52
2. Amortizacijski sklad LZS .	25 857,00	24 710,48	+ 1 146,52
Skupaj	60 010,00	60 010,00	—
Rekapitulacija:			
Dohodki		60 010,00	
Izdatki		60 010,00	
Saldo		—	

III. Organizacija

Dohodki:			
1. Prenos salda iz 1969/70 . .	11 922,65	24 776,28	+ 12 853,63
2. Od prispevkov PLZ — članarina)	83 535,00	91 751,43	+ 8 216,43
3. Izkupiček za lov. literaturo	200,00	385,30	+ 185,30
4. Lovec, za admin. pomoč . .	43 000,00	43 884,20	+ 884,20
5. Obresti Ljublj. banke in dr.	2 300,00	7 328,67	+ 5 028,67
Skupaj	140 957,65	168 125,88	+ 27 168,23
Izdatki:			
I. Osební prejemki z družb. prispevki	59 000,00	52 788,90	+ 6 211,10
II. Materialni izdatki	35 730,00	48 011,30	— 12 281,30
III. Funkcijski izdatki	36 930,00	41 042,10	— 4 112,10
Rezerva, nepredvideni izdatki	9 297,65	3 300,00	+ 5 997,65
Skupaj	140 957,65	145 142,30	— 4 184,65
Rekapitulacija:			
Dohodki		168 125,88	
Izdatki		145 142,30	

Presežek 22 983,58

se prenese kot dohodek v proračun 1971/72.

SKUPNA REKAPITULACIJA PO OBRAČUNSKIH ENOTAH:

	Dohodki	Izdatki
I. Lovec	525 329,82	492 961,15
II. Hiša — lovski dom	60 010,00	60 010,00
III. Organizacija	168 125,88	145 142,30
Skupaj	753 465,70	698 113,45

Presežek se prenese kot dohodek v proračun 1971/72. 55 352,25

Ljubljana, 6. 11. 1971

Blagajnik:
Drago Šumak, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

pripomoglo imenovanje referentov za lovsko literaturo pri lovskih družinah in področnih lovskih zvezah. Javna razprava znotraj lovske organizacije, začeni pri lovskih družinah, pa naj bo usmerjevalec razvoja in statusa Zlatorogove knjižnice kot obveznega pomagala za strokovni in kulturni razvoj lovstva in lovcev.

V nadaljevanju razprave se je prof. dr. Stane Valentinčič zavzel za dopolnilno strokovno izobraževanje v lovstvu, na temelju srednješolske izobrazbe. Po tem predlogu naj bi podrobnejši program izdelala biotehniška fakulteta v sodelovanju z delavsko dopisno univerzo. Tečaj naj bi trajal eno leto v obliki dopisne šole z občasnimi seminarskimi in praktičnimi nalogami. Z uspešno opravljenim izpitom bi kandidat dobil ustrezno kvalifikacijo. Po tem predlogu naj bi delavska dopisna univerza prevzela organizacijo, biotehniška fakulteta program in študijski del, Lovska zveza Slovenije pa financiranje in splošno pomoč. Upravni odbor je nakazano smer strokovno izobraževalnega programa v celoti podprl.

Zakon o lovstvu

Skladno s sprejetimi ustavnimi amandmaji prevzemajo republike večje pristojnosti tudi glede lovstva. Pred nami je nov lovski zakon, ki bo nadomestil temeljni in republiški zakon o lovstvu. Republiški sekretariat za gospodarstvo je že imenoval posebno delovno skupino za pripravo smernic in izhodišč za novi zakon. V tej komisiji sodelujejo tudi člani izvršnega odbora LZS. V razpravi o tem vprašanju je upravni odbor sicer sprejel nekaj načelnih stališč, ki bi zagotovila in utrdila sedanji družbeni status lovstva, in sklenil, da bo ena prihodnjih sej upravnega odbora namenjena izključno tej zadevi. Osnovnim smernicam bo

Obračun lovskega sklada LZS — 1970/71

	Proračun 1970/71	Realizirano	Razlika + —
Dohodki:			
1. Prenos salda	—	—	—
2. Prispevki:			
LZ Bela krajina	6 591,70	6 591,70	—
LZ Celje	23 564,65	23 564,65	—
LZ Gorenjske	15 078,15	15 078,15	—
ZLD Gorica	21 910,00	21 910,00	—
LZ Gor. Radgona	9 100,25	—	— 9 100,25
LZ Idrija	4 937,10	4 937,10	—
LZ Kočevje	12 222,65	12 222,65	—
LZ Koper	17 026,30	17 026,30	—
ZLD Ljubljana	29 302,30	29 302,30	—
LZ Ljutomer	3 576,05	3 576,05	—
LZ Maribor	33 652,30	33 652,30	—
LZ Notranjske	7 899,35	7 899,35	—
LZ Novo mesto	12 409,45	12 409,45	—
LZ Posavje-Krško	12 783,05	12 783,05	—
LZ Postojna	13 076,65	13 076,65	—
LZ Prekmurje	19 801,75	19 801,75	—
ZLD Ptuj	15 371,70	15 371,70	—
LZ Zasavje	6 751,85	6 751,85	—
GL »Žitna gora«	960,75	960,75	—
GL »Ljubljanski vrh«	854,00	854,00	—
Skupaj	266 870,00	257 769,75	— 9 100,25
3. Obresti in anuitetna posojila	1 800,00	2 082,75	+ 282,75
Skupaj	268 670,00	259 852,50	— 8 817,50
Izdatki:			
1. Strok. sekretariat LZS — oseb. prejemki	102 000,00	99 236,85	+ 2 763,15
2. Materialni izdatki strokov. sekretariata	20 000,00	34 312,15	— 14 312,15
3. Raziskoval. naloge IGLGS	54 000,00	54 800,35	— 800,35
4. Lovsko strelstvo	23 000,00	20 734,25	+ 2 265,75
5. Tečaj za lovske čuvaje	15 000,00	10 581,70	+ 4 418,30
6. Nabava filmov	10 000,00	6 677,10	+ 3 322,90
7. Kinološke prireditve rep. pomena	7 500,00	5 730,00	+ 1 770,00
8. Patologija in pregledi poginule divjadi	7 000,00	7 609,20	— 609,20
9. Nak. stroški za uvoz zajcev v lov. letu 1968/69	6 000,00	5 854,00	+ 146,00
10. Tiskanje cenikov	7 000,00	4 142,67	+ 2 857,33
11. Anuitete dolgoročnega posojila	7 000,00	3 034,09	+ 3 965,91
12. Tiskovine za letne gosp. načrte	5 000,00	951,30	+ 4 048,70
13. Rezerva	5 170,00	6 188,84	— 1 018,84
Skupaj	268 670,00	259 852,50	+ 8 817,50
Rekapitulacija:			
Realizirani dohodki		259 852,50	
Realizirani izdatki		259 852,50	
Saldo		—	

Ljubljana, 6. 11. 1971.

Blagajnik:
Drago Šumak, l. r.

Predsednik:
Rado Pehaček, l. r.

Opomba: Kolikor kdo želi pojasnilo v zvezi z obračunoma, ga lahko dobi v računovodstvu LZS.

sledila javna razprava v lovskih organizacijah. Brez dvoma je treba zagotoviti osnovno načelo, da je divjad družbena lastnina, s katero upravljajo lovske organizacije. Zlasti pomembno je urediti vprašanja, ali je lovska organizacija kljub temu, da upravlja z družbenim naravnim bogastvom, društvo ali ne, zagotoviti uradni status lovskega čuvaja, prilagoditi nekatere lovne dobe in lovski organizaciji zagotoviti večje pravice sodelovanja pri sprejemanju tako imenovanih izvršilnih predpisov lovske zakonodaje. S tem v zvezi je bilo predlagano, da naj bi lovska organizacija prešla na poslovanje po koledarskem letu, vendar se bo o tem sklepalo po predhodni oceni gospodarske komisije LZS o tem vprašanju.

Pravilnik o disciplinskem postopku LD

Zadnji občni zbor je na osnovi predlogov in opozoril soglasno ugotovil potrebo po enotnem disciplinskem postopku disciplinskih razsodišč LD in po ustanovitvi drugostopenjskega pritožbenega organa pri področni LZ.

Po mnenju upravnega odbora ne more biti upravičenega razloga, da lovske družine — in sicer vse — ne bi sprejele in izvajale določil Pravilnika, ki ga je pripravila pravna komisija LZS in katerega upravni odbor v vsem podpira. Ta Pravilnik bo s potrebno razlago objavljen v prih. št. Lovca. Lovske družine naj ta pravilnik sprejmejo kot močno oporo demokratičnim načelom samoupravnega socializma, na katerih naj sloni vse delovanje lovske družine. Še posebej je bilo poudarjeno, da pravomočne razsodbe disciplinskega razsodišča, izrečene na prvi in drugi stopnji, v ničemer ne odvezajo ali krnijo občnemu zboru kot najvišjemu organu družine, suverene

pravice, da izrečeno kazen po lastni presoji in v skladu s splošnimi moralnimi in družbenimi načeli omili.

Zaključni račun

Med drugim je upravni odbor poslušal tudi poročilo blagajnika LZS Draga Šumaka o polletni realizaciji proračuna LZS za lov. leto 1971/72 in soglasno potrdil zaključni račun organizacije in sklada LZS za lov, leto 1970/71. Skladno s pravili LZS ga objavljamo. Upravni odbor je ugotovil, da nekatere področne zveze z velikimi zamudami poravnavaajo finančne

obveznosti do LZS, sprejete s proračunom, medtem ko mora Lovska zveza Slovenije pravočasno poravnati stroške za tiskanje Lovca in druge dejavnosti. Pomanjkanje sredstev ji torej povzroča nepotrebne težave. Tem vprašanjem morajo upravni odbori oziroma izvršilni organi področnih lovskih zvez nameniti več pozornosti in glede tega vnesti več reda. Končno je upravni odbor sprejel tudi poročilo o 20. medpokrajinski konferenci v Gorici, ki ga objavljamo kot poseben članek. Ugodno je ocenil tudi delo sekretariata LZS, ki se po sprejetem programu razvija in usmerja predvsem v strokovno delo.

Blaž Krže

renco, se je omejil na nekatere odlomke iz tega poročila. Primerjal je odstrel važnejših vrst divjadi v Sloveniji leta 1967 in 1970 (glej tabelo spodaj). Glede naseljevanj je povedal, da lovske organizacije redno vlagajo fazane, dostikrat tudi jerebice in zajce. Stalež nekaterih vrst velike divjadi (v družinskih in gojitvenih loviščih) se je zelo dvignil prav z vlaganjem:

Divjad	1967	1971
kozorogi	76	93
mufloni	100	621
damjeki	0	95

Na 20. medpokrajinski lovski konferenci

S. V.

V Gorici je bila 23. in 24. oktobra 1971 20. medpokrajinska lovska konferenca. Tokrat je bila gostitelj goriška provincijska lovska sekcija (Sezione provinciale di caccia di Gorizia), na čelu s svojim predsednikom odv. dr. Luigi Luzzato Guerinijem in tajnikom Miserijem. Iz Slovenije se je konference udeležila tričlanska delegacija Lovske zveze Slovenije, ki jo je vodil njen predsednik Rado Pehaček. Kot opazovalca sta bila na konferenci tudi zastopnika področnih lovskih zvez Koper in Nova Gorica. Konference sta se udeležili še delegaciji ital. provincijskih lovskih sekcij Trst in Bolzano, medtem ko iz Vidma in Trenta nista prišli. Razen teh se je konference udeležil še dr. Viotto, direktor gozdarstva iz Trbiža in še nekateri drugi. Iz Avstrije so prišli delegati Koroške, Štajerske in Tirolske. Madžarov ni bilo, čeprav so bili povabljeni.

Na dnevnem redu so bila poročila vseh delegacij, ki jim je sledila razprava. V uvodni besedi k našemu poročilu je predsednik Pehaček razložil široko zasnovano akcijo za varstvo narave, ki jo je v Sloveniji sprožila skupnost za varstvo okolja, kjer sodeluje tudi LZS. Lovci z gojitvijo in čuvanjem divjadi že dolgo doprinesamo svoj delež k ohranitvi narave. Tehnično poročilo je podal prof. dr. Stane Valentinčič. Ker so delegati prejeli tipkano poročilo že pred konfe-

Muflonov je bilo v l. 1970 odstreljenih že 19. Ob tej priložnosti se je dr. Valentinčič zahvalil tržaški lovski sekciji za veliko razumevanje. Na naš predlog so se namreč na skupnem sestanku dogovorili, da ne bodo odstreljevali damjekov, ki jih je letos naselila LD Sežana. V teku je tudi akcija tržaških lovcev, da bodo v fazaneriji v Vidmu kupili 250 fazanov in jih dali LD Jezero-Komen, ki spušča v lovišče fazane, le-ti pa odhajajo čez mejo, kjer jih lovijo. Direktor dr. F. Viotto pa je obljubil, da bodo kozoroge in muflone, ki so ali ki bi z naše strani prešli k njim, popolnoma zaščitili in jih krmili.

Dr. Valentinčič je nadalje poročal, da je kužna gamsja slepota pone-

Divjad	1967	1970
medvedi	8	47 (šestkrat več!)
jelenjad	417	976 (dvakrat več)
srnjad	9 870	11 522 (nekoliko več)
gamsi	900	1 098 (nekoliko več)
zajci	33 775	29 833 (manj!)
fazani	36 880	69 669 (dvakrat več)
jerebice	3 059	7 970 (dvakrat več)

Foto D. Mohar: Če je divjad v stiski, puška molči, v torbi je pa hrana za na krmišče

hala, da pa ne moremo tega reči za zajčjo brucelozo. Končno je poročal o važnih sklepih občnega zbora Lovske zveze Slovenije 6. 3. 1971 v Radencih: o nujnosti dviga strokovnosti lovcev, o skrajšanju lovne dobe (raca, zajec), o večjih sredstvih za znanstveno in strokovno delo, o uspešnosti novih naselitev divjadi in propagiranju ideje o varstvu narave.

Iz poročil drugih pokrajin naj navedem nekatere zanimivosti. V poročilu tržaške lovske sekcije je bilo posvečene največ pozornosti srnjadi. V tej provinci se večja njen stalež iz leta v leto, zlasti še, ker do nedavna ni bil dovoljen odstrel srn; tudi sedaj je njihov odstrel relativno majhen (16 % vsega odstrela srnjadi v l. 1971). Sedanjo gostoto srnje populacije cenijo v poprečju na 15/100 ha; na manjšem območju (okrog 500 ha) srnjad proučujejo, tam je gostota 18/100 ha, razmerje spolov pa je 1 : 3,5 v korist srn. Posledica je, da se srnja popu-

lacija številčno večja, kvalitetno pa nazaduje. To povedo naslednje primerjave —

Poprečna teža odraslih srnjakov:

Leto	1968	1969	1970	1971
Teža (kg)	21,1	20,7	19,7	20,0

Poprečna vrednost trofej v točkah:

Leto	Poprečje	Vrhunec
1966	72,5	140,0
1971	69,9	107,5

Odstotek gumbarjev med srnjaki:

1969	10 %
1970	18 %
1971	20 %

Pogin (v %) v odnosu na celotni stalež (ocena 1747 živali):

1969	29 %
1970	33 %
1971 (do oktobra!)	29 %

Tudi ta primer uči, da moramo gojiti le tolikšen stalež srnjadi, kot ga prenese stanišče, če ne želimo, da upade njena kvaliteta in ne pride do poginov. Pogin srnjadi in pojav gumbarjev sta zadosti viden znak, da je srnjadi v lovišču preveč.

Ko imam pred očmi poročili sosednjih avstrijskih dežel, Koroške in Štajerske, naj ponovno navedem samo njihov odstrel leta 1970 v primerjavi z našim (Slovenija je približno tako velika kot obe ti dve deželi skupaj).

Divjad	Ko-roška	Šta-jerska	Slove-nija
jelenjad	3558	11 867	976
srnjad	7943	27 204	11 522
gamsi	1960	2 780	1 098
zajci	5132	22 982	29 833
fazani	3283	50 840	69 669

Tudi poročilo ital. južne Tirolske posveča največ pozornosti srnjadi.

Potem ko je zakon začel dopuščati tudi odstrel srn, je bil njihov odstrel v l. 1970: 2704 srnjake in 2148 srn (in mladičev). Vidimo sicer, da je odstrel srn in mladičev še prenizek (mladičev je treba odstreliti toliko kakor odrasle srnjadi!), vendar njihova prov. lovska sekcija stoji na stališčih, ki jih je objavila v poročilu, in to:

»Spolno razmerje naj bo naravno, tj. 1:1; izogibati se je prenaseľjenosti, ker je pogubna, zato ne sme biti več ko 6 do 10 živali na 100 ha; prirodna selekcija zadeva v prvi vrsti mlado, slabo, bolno in staro srnjad in prav to naj nadomesti lovec; večje število srnjakov mora dočakati zrelost (4—6 let), kar dosežemo tako, da prizanašamo mlajšim srnjakom od 2 do 3 let in ostro posegamo v razred mladičev.« — Stališča torej, ki jih lahko sprejmemo tudi za našo rabo!

V razpravi, ki je sledila poročilom, smo tudi slišali dobre misli. Vršilec dolžnosti koroškega deželnega lovskega mojstra ing. W. Niederreder je za svojo deželo zastopal stališče, da se lov na race ustavi konec decembra. Pred grozečim vdorom stekline, katere glavni razširjevalci so lisice, se je postavil na stran zagovornikov uporabe cianovodikovih ampul. Poglavitni cilj medpokrajinskih lovskih konferenc je v medsebojnem informiranju in izmenjavi stališč ter dognanj v korist lovstva sosednjih pokrajin. Dobrih idej, tudi za našo rabo, smo slišali precej. Nekaj sem jih tod na kratko navedel.

Konferenca je določila, da bo njen 21. sestanek naslednje leto v Bolzanu (Bocnu); organizacijo je prevzela bocenska provincijska lovska sekcija (Sezione provinciale di caccia F. I. d. C. v Bolzanu).

kega jazbeca s premočno 7×64 do vzdolžnega strela na težkega podonavskega jelena z »gamsjim nabojem« $6,5 \times 57$ R. Tako končno lahko poročam, kako je pravzaprav nastala in koliko preobrazb je morala doživeti, da je usposobljena.

Pravzaprav sem takrat pričakoval razgreto javno razpravo o mojih zamislih, doma kot v tujini. Vendar se ni zgodilo nič takega. Bili so celo nemški glasovi, ki so članek proglašali za »osnovnega« in ga šteli med »najpoučnejše zadnjega časa«. Doma je bilo nič koliko glasov proti takim visokoletečim teoretskim pisarijam v »Lovcu«, ki da jih nihče ne razume. Toda tudi v Nemčiji sem jo skupil: v avgustovi številki 1968 »Deutsches Waffnen Journal« me je sam tamošnji »strelski papež«, lovec pa komaj kaj — nedvoumno poučil, da je vsakršna kritika obstoječega, zlasti nemškega, nezaželena, kar nedostojna, poseganje v balistična vprašanja s pomočjo višje matematike pa naravnost neokusna, saj 99 % bralcev o tem nič ne razume in tako zgublja še tisto malo svojega zanimanja za lovsko balistiko... Mož se je s tem zgolj osmešil, saj je vsakdo poučenih vedel, da gre le za lisico in kislo grozdje. Vendar sem si domači kot tuji pouk vzel zelo k srcu in sem bralce v tem drugem članku rešil vseh fizikalnih enačb in tehničnih diagramov.

Novi krogli in s tem sebi sem najprej predpisal 10 zapovedi za idealno delovanje. Narekovalo mi jih je domala pol stoletja lovskih opazovanj:

Nežne srne so padale z grozljivimi, zevajočimi ranami, kot žrtev prevelikega drobljenja krogel z X-plašči.

Prehitra drobna kroglica, namenjena mladiču, se je razletela v njem in je drobec ubil ob njem tudi mater-srno; razparal ji je grlo.

S težko »najučinkovitejšo« kroglo

O nastanku nove vrste lovske krogle

Francè Avčín

Srbin izmisľio, Švaba izradio.

(Srbski narodni pregovor)

V svoji slavnostni številki »Hubertusheft«, od 4. 11. 1967, je znani nemški lovski časopis »Wild und Hund« objavil moj članek »Ein Beitrag zur Wirkungsweise von Jagdbüchsen geschossen«. Isti članek »Prispevek k delovanju strela iz risane cevi na divjad« je pred tem zaradi prioritete izšel v slovenščini v Lovcu (maj in junij 1967). Pričujoči članek v tem Lovcu, ki je njegovo nadaljevanje in konec, je prav tako objavil »Wild und Hund« v št. 16 (»Hubertusheft«) in v št. 17 — 1971.

Zaključki iz takratnih fizikalno

bioloških razglabljanj so mi bili naložili še vse težjo nalogo, namreč ustvariti kroglo za risano cev, ki bi poleg dotedanjih starih zahteh izpolnjevala tudi novo odkrite pogoje, da namreč s čim večjo verjetnostjo nastopi dr. Langenbachov »dvojni šok« (glej prvi članek). Klasično »usmrčanje divjadi z gmoto (maso) krogel« naj torej čimbolj nadomesti zanesljivejša »smrt zaradi hitrosti« — bolje rečeno — »z udarnimi tlačnimi valovi kot posledico hitrosti«. Ta krogla je sedaj tu, v svoji dokončni, za velikoserijsko izdelavo zreli obliki. O njej priča več ko sto s pričami potrjenih odstrelnih poročil, ponajveč naše domače divjadi, od strela v pleče na lah-

v pleče zadet jelen je zbežal brez krvnega sledu, ker se je krogla že pri vstopu pod kožo v mišicah ali rebbru razletela in drobci niso prodrli do življenjsko važnih organov. Poginulega so našli prepozno, šele čez nekaj dni.

Nepalski poslanik, general iz slovite družine maharadž Rana, lovec s svetovnimi izkušnjami, ki je npr. leoparda štel za »mačke«, strelja v Belju na izbranega rekordnega jelena sredi preseke, na celih 36 korakov — iz pištole bi ga mogel podreti! — z najmočnejšim evropskim nabojem 8 mm iz naveznjene dvocevne risanice. Nemogoče zgrešiti, a učinek je popolna ničla! Kaplje krvi ni na nastrelu ne na sledu!

Pri vseh primerih je bila zlohotna krogla vselej enaka: »srebrnkasta z zaobljeno rdečkasto konico«. Še danes jo reklamirajo in hvalisajo, čeprav je o njej dr. ing. F. Ardelt zapisal (Wild und Hund št. 17 — 16. 11. 1969, »Welche Patrone, welches Geschoss?« — »Kateri naboj, katera krogla?«), da v njegove cevi ne pride nikdar več.

Ali moje gamsje kože — streljali so drugi — z enim vstrelom in rešetom neenakih izstrelnih lukenj: vse posledica prevelike razletavosti krogel z najrazličnejšimi »plašči« zvenecih imen. K temu še prištejem poskus Herberta v.

Wissmanna (umrl 20. 11. 1971), učitelja in prvaka nemškega lovskega strelstva: razpel je svežo jelenjo kožo, za njo obesil karton in skozi oboje ustrelil z »moderno« kroglo: en sam vstrel v koži, v kartonu pa kakor strel s šibrami! Preprosteje gre tudi, s strelom skozi pločevinko za pivo: po strelu se spremeni v ropotuljo, z rožljajočimi svinčenimi drobci v njej...!

Pa žalostni ostanki ponosnih ptic »roparic«, čapelj ipd., ki so v dveh, treh krvavih krpah padale z drevesnih vrhov; in tisti divji petelin brez trupa, le glava z vratom pa rep po strelu s prehitro lahko kroglico; ali iskrivi ruševca v polletu smrti proti dolini, ki je z vrsto rdečih kapljic na pomladnem snegu zarisal smer svoje »rešitve«; in še toliko zastopnikov nedolžnega živalstva naših gora in dolin, vse neštete nad njimi zagrešene grehote.

Vse to je bilo, kar mi je narekovalo 10 zapovedi za lovsko pravični strel s kroglo, ki naj v bodoče kar se le da preprečuje naše grehe nad Naravo.

Idealna lovska krogla univerzalne uporabnosti naj bi izpolnjevala naslednje pogoje:

A. V lovskobalističnem pogledu:

1. Brezpogojen izstrel z ostro, okroglo, torej ne le razcefrano

rano, vsaj dva do dva in pol kalibra krogle v premeru, tudi pri poljubnih poševnih ali kostnih streljih. Tako bi imeli, ne le kar se da dolg strelni kanal, temveč tudi bistveno prizadeti obe telesni polovici.

2. Hitra usmrtitev, po možnosti »v ognju« strela, tako da pri količkaj normalnem zadetku, tj. v prsno votlino, divjad strela ne sliši več.

3. Dobro držanje smeri strela v telesu, ne da bi krogla krenila bistveno vstran, tudi ne zaradi močnih kosti ali vzdolž kože.

4. Čim bolj univerzalno delovanje, tj. uporabnost ene in iste krogle za močno kakor tudi za šibko divjad, ne da bi le-to kaj preveč razbila. Torej čim boljša prilagoditev na vsakovrstno »trdoto« in velikost divjadi.

B. V zunanjebalističnem pogledu:

5. Kar se da dobre lastnosti pri letu skozi zrak, tj. največja možna zadetna hitrost pri dani začetni hitrosti, ali — drugače rečeno — najboljša razanca na vse lovske strelne razdalje z danim nabojem oz. risanico.

6. Odlična natančnost zadevanja, tj. na 100 metrov — z ustrezno dobrim orožjem seveda — naj skupine zadetkov po 5 strelav redno dosejajo raztrosne kroge pod 5 cm premera, iz prvovrstnih risanic pa po možnosti celo pod 3 cm ϕ .

7. Kar se da majhna občutljivost za normalne ovire, tj. nikakega razkosavanja in le majhni odkloni krogle zaradi trave, listja in drugega rastja.

C. V mehanskem pogledu:

8. Lahka izdelava brez posebnih priprav (primerjaj kroglo Nosler!), po možnosti na univerzalnih obdelovalnih strojih za vse kalibre, teže in oblike krogel.

9. Nikakih abnormalnih tlakov smodnikovih plinov, trentja krogel in kovinskih ostankov v cevi.

D. In h koncu:

10. Vse to na vse lovske strelne

Levo še dokaj pravilna gobica tombakove .375 Holland & Holand. Desno dva malo gobasta, močno neenakomerna ostanka znane krogle DWM-TIG. Povsem desno krogla TIG, plašč je jeklen oz. železen.

razdalje, torej največja prilagodljivost krogle, streljane pa iz povsem navadnih orožij ter nabojev poprečnega lovca.

Zahtev visoko zastavljenega cilja sem se dobro zavedal, vendar povsem v smislu sodobne ugotovitve dr. Langenbacha: »Stopili smo v novo obdobje presojanja lovskega strela iz risane cevi.« Zato sem pričel napredovati zelo previdno, korak za korakom.

Ad 1. — Z običajnimi — po reklamnih oglasih vsepovsod naslikanimi — v »gobico« izobličeni izstrelki se v tem pogledu ne da doseči prida. Imajo namreč neprijetno lastnost, da tudi ob zadostni zalogi žive sile, potem ko so prebile celotno telo divjadi, rade obnemorejo in obtiče prav pod kožo. Le prožno jo za hip privzdignejo kakor kožo na bobnu, nato pa jih le-ta takoj potisne nazaj. Lego krogle potem zlahka ugotovimo po mestu oteklina nad njo. Tudi prav debelim in težkim izstrelkom se to čisto primeri, zlasti če nimajo zadostne masine obremenitve prereza (g/mm^2). Slika stran 296!

Treba je bilo tedaj najti kako drugačno obliko za glavo izstopajoče krogle. Na misel mi je prišla tako lepo rozetasta oblika zmaličene ameriške Remingtonove krogle »Core Lokt SP« (SP = soft point = okroglasta svinčena glava, ne PSP = pointed soft point = koničasta svinčena glava). Z njo sem imel jaz sam, še več pa moj izkušeni lovski prijatelj mgr. ph. Pavle Bosnić iz Darde pri Belju, med vsemi obstoječimi vrstami krogel še najboljše uspehe. Le pri zadetkih na močne kosti se je sploščila povsem do dna, v hobotnici podobno tvorbo, ker gotovo ne more držati svojega jedra dovolj trdno. Tudi razanca precej težke in tope 180 grains (= 11,7 g) na večje razdalje ni kaj prida, na manjše pa šibkejšo divjad mimgrede še »odere«, kot je večkrat očitajoče ugotovil stari izkušeni Ponikvarjev Frenk z Golega.

Foto I. Napotnik: *Ta mesec pa le na race — februarja so spet zaščitene*

Ad 2. V lovski balistiki je »nečedna« višja matematika prvega članka povedala, da lahko računamo z vsaj približno enako veliko hitrostjo oddajanja krogline žive sile in z ustreznim obojestranskim (parnim) šokom samo tedaj, če krogla svojo glavo širi le zadržano, postopno — z »delayed expansion« (po ameriško): do srede jelenjega trupa le za ca. 50 % (1,5-kratni premer), naprej proti izstrelu pa močnejše, še za ca. 100 % (2,5-kratni končni premer). Seveda velja ta ugotovitev le za idealno homogeno telo divjadi, torej kvečjemu za njene pljučne predele. Prekrivanje neposrednih poškodb z zadostnim šokom po-

vzroči potem uničujoče delovanje v obliki posebnega biološkega mehanizma.

Postopno širjenje krogline glave bi hkrati prispevalo tudi k izpolnitvi zahteve po univerzalnem delovanju. Dr. Langenbach je že domala pred poldrugim desetletjem terjal naslednje: »Krogla z veliko zadetno močjo, ki se ji glava pri prodiranju skozi cilj razširi le v gobico, naj že samo s tem prenese svojo (kinetično) energijo na zadeti organizem kar se le da ugodno.« Dandanes bi temu mogli dodati kvečjemu še: »...s pomočjo pri tem nastajajočih udarnih tlačnih valov.«

Ad 3. Po zmaličenju se okroglasta

krogla ali njen ostanek s kratkim kocenom gobice, tem bolj če je valjaste oblike, kaj lahko odkloni, celo prekucne, kajti njeno oz. njegovo težišče pride le malo pred prijemališče zunanjih sil, ki jih povzroči upor tkiva. Če naj skozi telo prodira kar se da naravnost, ni dovolj, da se je krogelna gmota pomaknila naprej, temveč ji mora zadaj ostati dovolj dolg kocen, pecelj. V tem pogledu mi je ugajala ameriška Nosler partition bullet (dvodelna, predeljena krogla, glej npr. »Lovec«, avgust 1968, str. 147), čeprav pri zadetku odda celo tretjino in več svoje gmote na drobce in že samo zato izgubi precej svoje možnosti, da bi povzročila pristen, tj. obojestranski, dvojni šok. Krogla bo tedaj brezpogojno morala imeti absolutno prepreko izmaličenja (stop deformacije), ki naj leži dovolj spredaj, vsekakor precej bolj kakor pri »najmodernejši krogli sveta« (worlds most modern bullet), kakor se Nosler naziva v znani ameriški težnji po vsem »naj-naj« na tem svetu. Vsi siceršnji »stopi« pa itak niso zadovoljivi; silovitim obtežbam pri strelu so vse prečesto nedorasli.

Ad 4. Univerzalna, za vse uporabna je lahko le krogla, ki z vrha sprošča kar se le da malo drobcev ali pa sploh nikakih. Z dolgimi, v bližino dna segajočimi svinčeniimi jedri (npr. Briggsova masivna krogla že l. 1924) je to le težko mogoče, kajti taka težka jedra se rada izmuznejo iz plašča, tudi odebeljenih zvrsti. Pri zelo visokih zadetnih hitrostih modernih superpatron se njihove krogle včasih razlete dobesedno v svinčen prah. Res ga lahko najdemo v koži okrog zadetka. Popolnoma zanesljiva pritrditev jedra je slej ko prej težka naloga (spajkanje, lepljenje, elektrolitično vezanje jedra na plašč ipd.). Če se jedro razkosa kmalu po vdoru krogle v tkivo, jo drobci uberejo vsak po svoje. Če je divjad šibka (npr. srnjad),

pride svinčena toča v obliki »notranjega strela s šibrami« kot kak šrapnel do izstrela. Odtod znane obupne izstrelne rane s krogli za težko divjad na srnjadi, odtod zahteve po posebnih »za srnjad pravičnih« izdelavah, kalibrih, kroglah, puškah itd., po eni plati, da bi zadostili lovski pravičnosti, po drugi pa, da bi se izognili škodi zaradi uničenja dragocene divjačine — da o neljubih poškodbah človekovih ust z ostrimi drobci krogel pri jedi niti ne govorimo. Ad 5. Ker zunanja oblika krogle hkrati določa tudi njene lastnosti pri letu skozi zrak, sem jo moral oblikovati tako, da bi omogočila ustrezno notranjo konstrukcijo, meni pa hkrati način izdelave. Hladno globoko vlečenje oz. »prešanje«, ta stari običajni način izdelave plaščev ter tulcev za malega privatnika komajda pride v poštev, torej le struženje. Le-tó pa terja premik profilov. V poštev pride tedaj edinole oblika »stožec na valju«, ameriški »spire point« — cerkveni stolp. Ob tem sem takoj pomislil na glave raket, zlasti vesoljskih raket, kjer je vsak gram pogonskega sredstva dragocen. Iz literature o nadzvočni aerodinamiki sem povzel še najugodnejše izmere in tako je bila krogli določena vsaj zunanja oblika: »seksantna krogla z neskončnim polmerom tvornice«, da zopet enkrat govorim »znanstveno nerazumljivo«. Pri tem pa nikakih prečnih utorov, nikakršnih stopenj, ostrih robov itd. Vse to so zgolj zračne zavore zavoljo na njih nastajajočih (Machovih) udarnih tlačnih valov. Krogla bo morala živeti tudi brez njih.

Ad 6. Stružene krogle bi nujno morale biti vsaj toliko osnosmerne, kot so sedanje prešane, da je le izhodiščni material dovolj enakomeren. Železo (jeklo) je odpadlo takoj, že zaradi svoje večje krhkosti ter majhne gostote (7,85 g na cm³). Na voljo mi žal ni bil tombak, le baker. Vendar ne meh-

ka bakrena pločevina, temveč elektrolitični baker, ki ga večkratno vlečenje v paličasto obliko napravi trdega in žilavega, zlasti v smeri vlečenja. Poskrbeti bom moral le še, da težišče krogle pride kar se da spred proti konici.

Ad 7. Trdnost nasproti oviram še zdaleč ni zgolj stvar krogelne zunanje oblike, kot lovci to večinoma verjamejo in zato hočejo streljati skozi ovire predvsem s težkimi krogli valjaste oblike. Tudi in še več je stvar trdnosti krogline konice, njene masne obremenitve prereza in zadetne hitrosti, le-té prav posebej. Prav mimozasta občutljivost kake 5,6 × 61 Super Express von Hofe, tudi .222 Remington, .243 Winchester in podobnih to dokazujejo, često kaj bridko za lovca. Tako bo morala notranja konstrukcija krogle ugoditi tudi tej zahtevi.

Ad 8. Dandanes avtomatsko v velikih serijah izdelani predmeti že zdavnaj niso več cenena masovna roba. Nasprotno, današnji postopki izdelave s sprotno kontrolo izmer omogočajo izdelovati predmete najnatančnejših oblik hitro in poceni. To velja zlasti za rotacijska telesa na avtomatskih revolverjskih stružnicah. Stružena krogla bi torej morala biti i poceni i izredno natančna, celo ugodnejša od prešane, ki terja svojih 20 delovnih operacij.

Ad 9. Tombak in njemu podobni materiali na osnovi bakra so dandanes pač najprikladnejši glede vodenja krogle skozi cev in njene zmalčenja v cilju. Morebitnih kovinskih ostankov v cevi (mnogo streljanja, velike začetne hitrosti) ni težko kemično odstraniti: če nimaš »Neopurgitina«, kar z zgoščenim amoniakom. Vsa Amerika vendar strelja s »tombak, gilding metal, luballoy« ipd. Zaradi svoje žilavosti in hkrati mehкости se plašči iz tombaka pri strelu posebno lepo prilagode izmeram cevi. Zavoljo pritiska plina od zadaj naprej ter sile vztraj-

nosti in trenja ob stene cevi od spredaj nazaj se kroglice rahlo širijo in krčijo. Na ta način imamo vselej nekaj vodenja z »gnetenjem, tlačenjem ali gostenjem«. Pline to le še bolj tesni in boljje izkoristi.

Ad 10. Krogla, ki »dela z glavo«, se bo le pri večji zadetni hitrosti hitreje zmaličila, a bo tudi telo divjadi preletela hitreje kot pri manjši hitrosti, njena končna oblika po zmaličenju pa naj bi bila od tega procesa neodvisna. Le tako bo delovala vselej ustrezno enako, pa naj prileti iz različnih oddaljenosti ali nabojev, npr. 7×64 v primerjavi s 7×57 . Kar zmora 7×64 na 150 m, mora tudi 7×57 na 100 m, če sta krogli enaki. Kajti zadetni hitrosti sta praktično isti. Tudi tako naj deluje naša krogla.

Kot orožje oz. naboje sem vnaprej izključil vse »magnume« in vse kalibre nad 8 mm, kajti teoretično jim ni pametnih meja. Samo na kako .460 Weatherby pomislimo (teža kroglice 32 g/500 grains, začetna hitrost 825 m/s, začetna živa sila pa strašnih 1123 kpm!!).

Res izkušeni lovec si bo tako »specialno« robo le redko in nerad nabavil. Torej nikakih najvišjih hitrosti, nikakih granat za možnarje. V Belju npr. gledajo to postrani, kajti mnogo lovskih gostov, ki doma streljajo le srnjad (ki pade pravzaprav z vsakim nabojem), ne prenesa silovitih odsunkov takih super pušk pa so reden pojav krvavi nosovi in razbite ločne kosti med očesoma. Od tega zmikači, slabi zadetki, težavna iskanja dragocene divjadi. Sicer z dovolj veliko hitrostjo lahko prestrelimo prav vse s prav vsem, npr. jekleno ploščo z voščeno svečo, granitni blok z vodnim curkom. Za vso evropsko divjad bodo pač morali zadostovati povsem normalni naboji, začeni s 6,5 mm in končavši z 8 mm za največjo. Seveda pa bi z istimi kroglicami lahko polnili tudi različne »superpatro-

Foto B. Jesenko: Redki sledovi

ne«. Kar bi npr. dosegli s kako $6,5 \times 57$ (R) in 8×57 IS (R), kaj šele s kako $6,5 \times 68$ in 8×68 S, z obema vrhunskima nabojema

nemške RWS, ki za divjimi ameriškimi sestrami komaj kaj zao-stajata.

(Se nadaljuje)

Zakaj so naši lovi na prašiče uspešni

Alfonz Koser, LD Rogatec

V dneh 29. 11., 27. 12. 1970 in 19. 1. 1971 je LD Rogatec priredila večje love na divje prašiče. Razen domačih lovcev in gostov so se jih udeležili tudi inozemci. LZ Celje nam je posredovala 3 Italijane, 5 Avstrijcev in 10 Nemcev. V vsesplošno zadovoljstvo je na teh lovih padlo 12 prašičev: 8 merjascev in 4 nevedeče svinje. V skupni bruto teži nad eno tono, neto pa 800 kg! Fotografiranje je bilo na metre in metre. Dne 27. decembra uplenjenega merjasca so fotografirali več ko stokrat, saj je to tudi zaslužil zaradi teže in čekanov; brez drobovine je tehtal

149 kg. Z njim so imeli opravka kar trije strelci, med njimi tudi Nemec, da so ga spravili k tlom. Gostje so se med seboj objemali in poljubljali. Neverjetno razpoloženje, čudoviti doživljaji! Celo Nemci, izkušeni starejši lovci, so pravili, da kaj takšnega v svojem življenju niso doživeli.

Lov, še posebno na prašiče, je uspešen le, če je dobro in do podrobnosti pripravljen. Domači lovci pred lovom teren obsledijo in rezultat sporočijo lovovodji oz. vodstvu lova. Vsi udeleženci lova morajo biti točno na zbornem mestu. Lovovodja pozove v zbor, po-

Foto ing. B. Galjot: *Pravilno položen, z levo stranjo navzgor in z vejico divjadi na plečetu, čaka na pozdrav lovini. Divjemu prašiču ne pripada zadnji grižljaj, ker ni prežvekoval*

zdravi tuje in domače lovce. Tolmač tujcem prevaja lovovodjeva navodila. Predpogoj za uspeh je mir in tišina na stojiščih. Nujno je opozorilo glede ravnanja z orožjem, ker je za lov na prašiče dovoljena samo krogla. Vrh tega je pa vsak strelec ob pogledu na mogočno črno divjad več ali manj vznemirjen in tedaj utegne premalo paziti, kako in kam strelja. Zgodi se, da kak začetnik kot obseden kriči, strelja navzkriž in zbeži s stojišča. S tem vznemiri druge strelce na stojiščih in zmeša gonjače. Take stvari so se nekoč dogajale tudi pri nas, medtem ko se je zadnje čase lovsko obnašanje zelo popravilo.

Pozdrav lovini je pri nas obvezen, prav tako ob tej priložnosti lovovodja čestita upleniteljem lovski blagor in jim izroči vejico plena. Po vseh omenjenih lovih so bili pozdravi lovini, ki so se jih udeležili skupno domači in tuji lovci. Skupina Nemcev, ki je lovila z nami na naš državni praznik 29. novembra, se ni mogla načuditi našemu lepemu vedenju in običajem. Po pozdravu lovini so

Nemci iz Münchna pristopili k starešini in se v imenu vseh zahvalili za tople sprejem in odlično organizacijo lova. Eden izmed njih se je obrnil do nas lovcev in vprašal, če je ta lepi lovski običaj pri nas vedno v rabi. Čudili so se tudi, ko smo na lovskem zboru z enominutnim molkom počastili spomin padlih partizanov-lovcev. S tem smo vpričo tujcev na naš državni praznik hoteli poudariti, da nismo nikomur hlapci, pač pa iskreni lovski tovariši do vsakogar, ki je tudi takšen do nas.

Ni še tako daleč nazaj, ko so pri nas lovci na lovskem zboru pri razporejanju na stojišča vsi vprek govorili, celo kričali. Streljali so neprevidno in po prašičih mlatili vsevprek, največkrat po vodečih svinjah. Sedaj se je spremenilo. Sami s seboj smo zadovoljni, saj pravilno, disciplinirano izveden lov ustvarja zadovoljstvo. Ni bistven plen, bistven je naš nastop. Plena se veselimo vsi kakor eden, saj gre dobiček v družinsko blagajno, ki jo prašiči s svojim paberkovanjem čez leto domala izpraznijo.

Vodeča svinja z devetimi pujsi je bila neprestano gost na njivah.

Kmetu L. Novaku, ki ima posestvo sredi lovišča, je pomendrala ves oves, ajdo in koruzo. Preberite, kako je bila premetena! Kmet je hotel rešiti vsaj koruzo, zato je ob njivi ca. 40 arov potegnil električnega pastirja, vendar ne s priključkom na akumulator, ampak na električni vod. Električna je bila okrog njive v redu napeljana, poldrug metrski presledek pa je bil ob kmetovi hiši. A je mlečna koruza prašičem tako dišala, da so poiskali ozki »pastirjev« presledek. V dveh nočeh je krmača z devetimi pujsi in petimi letniki koruzo popolnoma pomendrala in uničila, medtem ko je lastnik ob tako »temeljito« zavarovani koruzi mirno spal, prepričan, da ji prašiči ne morejo do živega. V letu 1970 smo morali plačati storjeno škodo 32 posestnikom. Najmanjša odškodnina je bila 30,00, največja pa 400,00 din.

Sredi lovišča pripravljamo večjo krmno njivo za prašiče. Ko bo ta obrodila, bo škoda gotovo manjša. V hudih zimah prašiče krmimo z domačim kostanjem, želodom in koruzo. Zadnja leta se v naših predelih — tudi čez poletje — zadržuje po več ko 20 prašičev. Za to divjad imamo ugodnih ca. 1600 ha gozdov. Na vzhodu in severovzhodu na naše lovišče mejita lovišči LD Žetale-Podlehnik s ca. 400 ha strnjene gozdne površine in LD Djurmanec (prej državno lovišče Macelj) s preko 4000 ha gozdov. Med gozdovi so seveda naselja s polji. V gozdovih je veliko bukovih in hrastovih sestojev pa tudi domačega kostanja. Vse skupaj torej zelo ugodno za prašiče. Na vsako vrsto divjadi dobro vpliva tudi mir, ki ga pri nas še imamo. Lovišče seveda tudi skrbno nadzorujemo. Vsi člani LD smo enotni kot en steber, kot en čuvaj. Je torej razvidno, zakaj so naši skupni lovi na prašiče uspešni?

Prirastek in odstrel gamsov v odstotkih

Mirko Kumer

(Nadaljevanje in konec)

Preidem k poglavju planiranega odstrela (tabela III).

Kljub temu da za odstrel planiramo le tisto število divjadi, ki je dejansko namenjena za odstrel, in pri tem že izločimo event. pogin, sem vseeno pod b) navedel planiranje vključno pogin, da imamo tako več primerjav za pravilnejšo orientacijo. Logično je, da tudi pogini niso povsod pa tudi ne vsako leto enaki. Zaradi tega je pravilno vsako leto odstrel prilagoditi. Iz planiranja na področju

občine Ravne in LD Pogorevc za leta 1965—1969 je razvidna težnja po večjem odstrelu kozlov kakor koz. Tako planiranje pač verjetno izvira iz miselnosti lovcev, da je koz škoda, ker le te dajejo zarod. Nasprotno se danes vse bolj uveljavlja teorija planirati odstrel v enakem spolnem razmerju. V primerih večjega staleža koz pa tudi odstrel večjega števila koz od kozlov. Tak način planiranja, kakor vidimo predvsem iz tabele pod b), sta zagovarjala imenovana nem-

ška strokovnjaka pred 10 oz. 15 leti. Izražena je težnja po znižanju spolnega razmerja od 1 : 2 na 1 : 1,7.

Pri nas se še vodijo ostre razprave, ali naj se planira (in seveda tudi realizira) določen % odstrela gamsjih mladičev. Ne razumem, zakaj naj bi bila pri gamsih izjema. Pri srnjadi danes odstrel mladičev tako trdno zagovarjamo, kakor smo nekdanj temu nasprotovali. Seveda nobena skrajnost ni dobra, upošte-

III. Kako so posamezna področja planirala odstrel po spolu:

Področje	Leta	m. %	ž. %	ml. %	Skupaj %	Razmerje na ves spomlad. stalež		Spolno razmerje
						stalež %	koz %	
a) Brez pogina:								
Občina Ravne	1965—69	50	35	15	100	16,5	37,5	1 : 1,4
LD Pogorevc	1965—69	47	38	15	100	19,1	38,1	1 : 1,7
Za ostala področja nimam podatkov. Navajam pa predloge:								
Knaus, str. 93—95		48	38	14	100	14	36	1 : 1
Knaus, str. 94—95		22	56	22	100	18	34	1 : 2
b) Vključno pogin:								
LD Pogorevc	1965—69	46	33	21	100	24	50	1 : 1,7
Gruschwitz, str. 70		42	42	16	100	18	44	1 : 1
Knaus, str. 93—95		37,5	37,5	25	100	21,3	54	1 : 1
Knaus, str. 94—95		24	45	31	100	28	53	1 : 2

IV. Odstreljeno po spolu:

Področje	Leta	m. %	ž. %	ml. %	Skupaj %	Razmerje na ves spomlad. stalež	
						stalež %	koz %
Občina Ravne	1965—69	63	29	8	100	13,1	30
LD Pogorevc	1960—69	50,5	36,5	13	100	19,1	40
Idrijsko oz. C.	1962—64	38	50	12	100	8,9	21
LD Kranjska gora	1957—66	80	20	—	100	7,3	ni pod.
Primorska	1965—67	54	42	4	100	ni pod.	ni pod.
Slovenija	1964—66	62	35	3	100	9,3	21
Bavarska	1957	62	38	—	100	ca. 6	?
Avstrija	1955/56	60	40	—	100	ca. 7—10	?
Avst. Koroška	1955	48	52	—	100	isto	?

vati pa je treba, kar je naravno in logično. Povsem logično je, da v visokogorskih revirjih zime ugonobijo največ mladega rodu, s tem pa še ni rečeno, da pri pravilni izbiri ne bi smeli odstreliti slabotnih mladičev, ki bi jih sicer pozneje pobrala zima. Menim, da je lažje ločiti zaostalega mladiča, kakor izbrati slabšega v poznejših letih. Primerjava pod b) nam pokaže, da sta tudi Gruschwitz in Knaus računala za bavarska in avstrijska lovišča 44—53 % priploda na spoml. stalež koz, torej toliko, kolikor smo tudi mi dobili v tabeli II.

Sedaj pa pogledajmo, kako so odstreljevali po spolu (tabela IV). V to tabelo sem vključil še podatke za Primorsko iz »Lovca« 2/9 in Avstrijo ter avstr. Koroško iz že navedene Knausove knjige.

Medtem ko ugotavljamo v prejšnjih tabelah podobno stanje v raznih loviščih, so razlike v tej tabeli zelo velike. Če si pri tem pokličemo v spomin vse članke iz »gamsje pravde«, nam bodo te razlike takoj razumljivejše. Saj so mnjenja o številčnem odstrelu gamsov, o odstrelu po spolnem razmerju in starosti zelo različna, v nekaterih primerih povsem nasprotna. To se seveda odraža tudi v lovskem gospodarjenju oz. v prikazanem odstrelu. Pri primerjavi posameznih področij pa moramo poleg različnih mnenj o pravičnem odstrelu upoštevati tudi že v prejšnjih tabelah prikazano spolno razmerje. Pri tem ugotavljamo, da v posameznih področjih v večletnem obdobju navajajo večji stalež koz kakor kozlov, pa vendar je odstrel kozlov v istem

večletnem obdobju precej večji kakor koz. Logična posledica tega bi bila, da bi se vsaj v približno takem razmerju dvigal stalež koz in s tem seveda tudi celoten stalež, vendar tega statistični podatki ne nakažejo. Žal nam za nadaljnjo analizo te nelogike še primanjkuje podatkov. V navedenem odstrelu koz za Avstrijo in avstr. Koroško pa je zajet tudi odstrel mladičev in nimajo ločene evidence.

Enako oz. še večje odstopanje ugotavljamo med planiranim in dejanskim odstrelom mladičev. Vzrok? Človekova slabost, da se temu, kar mu osebno ne godi, izogiba — in nedognano spoznanje o potrebi odstreljevati tudi mladiče. Pravilno je, da izračunani odstrel na spomladanski stalež v tej tabeli primerjamo še s podatki v tabeli II, ker le tako lahko tudi

V. Dejanski odstrel po starosti

Področje	Leta	Starost v letih po skupinah v %						Opombe
		mlad.	2—4	5—7	8—12	13 >	skupaj	
Občina Ravne I.	1965—67	2	41	35	19	3	100	samo kozli
Občina Ravne II.	1969	11	37	28	14	10	100	oba spola
Občina Ravne III.	?	?	37	35	20	8	100	oba spola
LD Pogorevc	1960—69	13	28	28	23	8	100	oba spola
LD Kranjska gora	1957—66		ca. 40		ca. 60		100	grobo izrač.
Bavarska	1950—57	?	14	41	38	7	100	4496 kozlov

VI. Predlogi za odstrel po starosti

Avtor	Starost po letih v %						Spolno razmerje
	mlad.	2—4	5—7	8—12	13 >	skupaj %	
1. Samo odstrel — brez pogina:							
Knaus, str. 93—95	14	46	10	20	10	100	1 : 1
Knaus, str. 93—95	22	48	19	11	—	100	1 : 2
2. Vključno pogin (celotni prirastek):							
Knaus, str. 93—95	25	47	9	13	6	100	1 : 1
Knaus, str. 93—95	31	48	14	7	—	100	1 : 2
Gruschwitz, str. 70	17	40	16	16	11	100	1 : 1
Fuschlberger	35	40	15	10		100	1 : 1,2
Fuschlberger	33	37	20	10		100	1 : 1,3

delno ugotovimo razloge za nižji odstrel. Eden izmed vzrokov manjšega ali večjega odstotka odstrela je tudi sistem odstrela glede na starost. Naj navedem še tabelo V o dejanskem odstrelu po starosti.

Tudi tu navajam le dosegljive podatke. Grupacija po letih je, kakor smo jo sprejeli na odboru za gojitev divjadi na Koroškem. Pojasniti moram, da so za občino Ravne I. in II. podatki iz splošne statistike, medtem ko je bilo za III. pregledanih 95 rogljev kozlov in 45 rogljev koz. Za Bavarsko sem izračunal podatke iz Gruschw. knjige na str. 41, kjer navaja, da so pregledali 4496 rogljev kozlov. Navedem naj še tabelo VI o predlogih za odstrel po starosti.

Tu ne morem navajati podatkov z naših področij, ker teh enostavno nimam. Navajam jih iz že omenjene nemške literature.

Kaj lahko sklepamo iz navedenih štirih tabel? Najznačilnejše je vse, kakor, da je dejanski odstrel starejših kozlov in koz zelo majhen, da pri normalnih pogojih 10 % niti presegati ne more. Na področju občine Ravne se giblje okrog 8 %, okrog 7 % pa je bil svoj čas na Bavarskem. Če pa vzamemo starostno grupacijo od 8 let navzgor, dobimo za LD Pogorevc ca. 31 %, za Bavarsko ca. 45 %, za Kranjsko goro ca. 60 %. Intenzivnost odstrela pa je za LD Pogorevc 19 %, za Bavarsko ca. 6 % in za Kranjsko goro 7,3 %. To pove, da je možno posegati po odstrelu starejše generacije le ob zelo nizkem celotnem odstrelu. Iz čistega lovskega egoizma bi bila sicer taka odstrelna politika sprejemljiva, ni pa sprejemljiva za celotni lovski kolektiv, še manj za gospodarjenje v smislu družbenih direktiv. Hkrati bi iz tabel lahko povzeli, da pride do tem večjega odstrela mlade generacije, čim večje je spolno razmerje v korist kozam.

Foto M. Langus: Ledeni krivec mu mrši čop

Kakšno naj bi bilo potem pravilno gospodarjenje, oz. kakšen naj bi bil pravilen gojitveni odstrel gamsov? Menim, da je težko najti enotna merila za razna področja. Enotna merila, izražena v številkah, bi bila lahko za določena področja usodna. Prepričan pa sem, da bi se za lovskogospodarsko zaokrožena področja, ki imajo enake ali podobne življenjske pogoje, ob skrbni analizi lastnih podatkov in življenjskih razmer lahko sprejele enotne osnovne smernice.

Naše lovske vrste se hitro večajo, viša se življenjski standard in vse več lovcev je na gamse. Vendar zaradi povečanega zanimanja za odstrel te divjadi, staleža oz. odstrela ne moremo oz. ne smemo povečati. Edino v primerih, kjer ne planiramo sorazmerno primerne odstrela. Zgrešeno bi bilo, če bi zanemarili možnost doseči optimalne rezultate tudi pri gojitvi gamsov. Da bi to dosegli, bi morali v bodoče vsekakor posvečati mnogo več pozornosti vzgoji in strokovnemu izpopolnjevanju naših članov; lovski čuvaji gamsjih lovišč pa bi morali poznati svoje trope kakor pastir svoje ovčje črede.

Ob koncu naj še povem, kakšna načela in smernice je na osnovi takih analiz zavzel odbor za gojitev divjadi na Koroškem:

— Ker kljub stat. podatkom za določeno preteklo obdobje in kljub večkratnemu štetju gamsov v preteklih dveh letih še nimamo točnejših podatkov o dejanskem spolnem razmerju, so lovske družine zadolžene, da v prvih naslednjih

letih skušajo čim natančneje ugotoviti spolno razmerje. Sedaj računamo na stanje 1 : 1,3—1,5.

— LD naj maksimalno planirajo 18 % odstrel od skupnega spomladanskega staleža. Pri tem naj upoštevajo spoml. stalež koz.

— Od skupnega planiranega števila za odstrel naj planirajo od 15—20 % mladičev, kozle in koze pa v enakem razmerju.

— Pri odstrelu po starostnem razmerju naj lovci minimalno segajo po živalih od 5—12 leta, selekcijo naj vršijo pri živalih od 2.—4. leta, zrele od 13 let naprej pa naj odstreljujejo 10 % od skupno planiranega števila za odstrel.

— Ta režim naj bi veljal do 1975. leta. LD so zadolžene, da z največjo pozornostjo zbirajo vse zadavne statistične podatke ter jih dostavljajo imenovanemu odboru v nadaljnjo uporabo.

Smernice smo si zastavili. Ali pa bomo tudi to izvedli v praksi in če bomo s tem napravili tudi premik na bolje, bo pokazal čas. Zavedam se, da s tem prispevkom še zdaleč nisem prispeval do razčiščenja zapletenih vprašanj pri gojitvi gamsov. Upam pa, da bodo podatki za določen krog lovcev zanimivi in si lahko sami ali v svojem lovskem kolektivu ustvarijo določeno mnenje oz. zaključke. Predvsem pa sem hotel ponovno poudariti, da nam skrbno zbrani statistični podatki lahko mnogo povedo in nas lahko privedejo do naprednejšega gospodarjenja.

(Glej opombo gospodarske komisije LZS pred prvim delom tega članka v Lovcu št. 9/71! — Ur.)

Pripovedka o Zlatorogu

Karel Dežman

Dolina Zajézeram in skalovita Komna sta bili nekoč planinski raj. Bivale so ondi bele žene,* bitja milega, usmiljenega srca, ki se jih ljudstvo še danes hvaležno spominja. Pogosto so se prikazale v dolini, da so pomagale siromakom v stiski. Porodnicam so stale ob strani in dečki, ki so jih žene rodile z njihovo pomočjo, so bili svoj živ dan pod posebnim varstvom belih žen. Učile so pastirje spoznavati zdravilne moči zelišč, dale so, da je po golih skalnatih robovih poganjala krepka trava in je koza siromakov tam našla pašo. Zahvali dolincev so se izogibale in če si je kdo drznil siliti blizu visoke doline belih žen, so mu branile nadaljnjo pot z grozečimi gibi. Če se je kdo pomotoma ali iz predrznosti približal njihovim bivališčem, so ga gosti kaméni plazovi, nalivi in neurja z gorá prisilili k vrnitvi.

Po grebenu, čigar stene strmo padajo v Soško dolino, so se pasle njihove snežnobeke kože (beli gamsi) in stale na straži; če se je bližal vsiljivec, so prožile kamenje s skalnega robu. Te koze je vodil zastaven kozel z zlatimi roglji, imenovan Zlatorog. Bele žene so ga bile naredile neranjlivega. Ko bi ga bila tudi zadela strelčeva krogla, kamorkoli bi bila padla samo kaplja njegove krvi, bodisi na golo skalo ali na ledeno snežno plan, pri priči je pognala iz vsake kaplje krvi zel čudovite zdravilne moči, ki so jo imenovali čudežni balzam ali triglavsko rožo. Če je Zlatorog odtrgal list te zeli, je na mah ozdravel, dasi bi ga bila zadela krogla v srce. Še močnejši je bil čar njegovih zlatih rogljev. Komur bi bilo uspelo, da bi se bil Zlatorogu približal in bi uplenil enega izmed njegovih zlatih rogljev, bi bil imel v rokah ključ do vseh zlatih in srebrnih zakladov, ki jih večglava kača varuje v gori Bogatinu.

Neki beneški iskavec zlata je pre-

žal ob vходу v Bogatinovo jamo, videl je, kako se je Zlatorog s svojim rogom dotaknil kače, postala je pohlevna kakor jagnje in mu je dala, da si je v zlatem potoku, ki teče skozi jamo, pomočil zlate roglje. Iskavec zakladov je našel pozneje drobec zlatega roglja, ki si ga je Zlatorog oddrgnil na skali, vse zaklade sveta je mogel vzdigniti z njim; svoj živ dan je nosil iz Bogatina vreče zlata, ki so vse romale na Laško.

Tako srečen kakor ta iskavec zakladov pa ni bil lovec iz Trente, saj sta nehvaležnost in lakomnost ljudi spremenili visoko dolino belih žen v skalnato puščavo. To se je zgodilo takole.

Takrat na Bovškem še ni bilo cest, samo tovarniška steza je vodila iz Kobarida skozi Bovec na Trbiž; po njej so prenašali mezgi italijanskih tovarnikov bogato beneško blago v Nemčijo. Ob sotočju Koritnice in Soče je stala zelo obiskana tovarniška krčma. Izvrstna krčmarica je bila visoko v časteh, znala je osladiti počitek z dobrim prigrizkom in rdečim vinom. Še bolj pa je bila vsakomur všeč krčmaričina hčerka, bila je krepotna in najlepše dekle v dolini. Dosti snubcev jo je snubilo, toda svoje srce je bila dala nekemu fantu iz Trente; le-ta je veljal za najboljšega lovca daleč naokoli, imenovali so ga trentarskega lovca. Bil je sin slepe vdove, za katero je v njeni starosti skrbel z zvesto otroško ljubeznijo, tudi so splošno govorili, da je pod varstvom belih žen. Vse steze v gorah so mu bile znane, smel se je vzpeti na najvišje vršace, ne da bi se mu bilo treba bati kaménih plazov, marsikaterega tolstega gamsa, marsikaterega divjega petelina in prelepe šopke cvetic je nosil v tovarniško krčmo in si tako pridobil dekletovo ljubezen.

Ker pa zlato in lišp marsikomu zmešata glavo, se je ob prilizovanju in laskanju laških kramarjev napuh splazil v dekletovo srce.

Neko nedeljo, ko je šla zima h kraju, so prispeli laški trgovci z bogatimi tovari iz Benetk v krčmo. Eden izmed njih, bogat, mlad gospod, je skušal z zlatom in obljubami premotiti dekletovo pamet, nataknil ji je zlatih prstanov na prste in ji obesil biserno orglico okoli vratu, plačeval je gostom ognjevito italijansko vino in veleval godcem igrati za ples.

Tedaj je pristopil tudi trentarski lovec. Ko je svoje deklet povabil na ples, se je zmrdovala, in ko ji je očital zlati tujčev lišp, je lepotica menila porogljivo, »da so Lahij vljudni gospodje, dosti bolj olikani kakor njen ljubi, ki vendar pozna vse zaklade v gorah in ji doslej ni prinesel niti triglavske rože.«

In ker posmeh ne seže dlje kakor od ust do srca, je začutil fant v srcu ost teh besedi, odvrnil je porogu napuhnjenega dekleta z enakim odgovorom: »Vem tudi, je rekel, kje najti ključ do zakladov v Bogatinu in ko ga imam, sem kralj v primeri s tvojimi laškimi kramarji, ki jim ostani točajka.« Globoko užaljen je zapustil krčmo; spotoma ga je srečal malopriden pajdaš, »Zeleni lovec«, ki so o njem splošno govorili, da je že marsikaterega vrlega fanta spravil v večnost. Le-ta mu je vedel dosti praviti o zakladih v Bogatinu, o lepih dekletih na Laškem, ki se pri njih oglašajo marsikateri iskavec zakladov. Še isto noč sta oba krenila v gore, da bi zalezovala Zlatoroga, saj je poznal trentarski lovec njegova najljubša počivališča; že dopoldne sta ga zalezla. Strelčeva krogla je zadela Zlatoroga, hudo ranjen se je gams zvlekel na ozko skalno polico, ki se je nehalvala v nedostopni steni. »Pojdi za menoj,« je zaklical Zeleni lovec, »ključi do Bogatina so najini!« Tedaj je zagledal fant na nevarni stezi med ledom in snegom najlepše cvetlice in med njimi tudi očnico, le-to je v prejšnjih letih pogosto trgal, da bi svoji materi iz nje pripravljaj

* Bele žene so isto kakor vile.

zdravila za oči.** Spomin na njegovo mater, njegov angel varuh sta mu klicala: »Odnehaj, ne sili dalje, zadovolji se s triglavskimi rožami, osramočena te bo tvoja ljuba prosila odpuščanja zavoljo prizadejanega zasmeha.« Tedaj je zaklical Zeleni lovec: »Še je čas, da ukrotiš Zlatoroga, preden požije čudežni balzam, opogumi se, bogatejši bodi kakor vsi ti kramarji, ki so tvoje dekle zapeljali v nezvestobo.«

Tedaj je zmagal glas zla, po sledi krvavečega kozla, zaznamovani z rožami, sta lezla po stezi med življenjem in smrtjo. Toda Zlatorog se je okrepčal s čudežnim balzomom, nanovo poživljen je po ozki stezi pridivjal svojima zasledovavcema naproti, roglji so se mu svetili v soncu čudoviteje kakor kdaj poprej, oslepel je pogledal lovec v brezdanjo globino, že je omahnil, še en Zlatorogov skok, pa je izgubil tla pod nogami in treščil v prepad. S škodoželjnim krohotom je zaklical Zeleni lovec za njim: Srečno pot na Laško!

Medtem se je bilo polastilo bridko kesanje dekletovega srca, potrta je čakala, da se lovec spet prikaže. Šele ko so se lastavice vračale in so valovi Soče narasli od topečih se snežnih gmot v gorah, je priplavalo po reki truplo trenatarskega lovca, v roki je držal šopek triglavskih rož.

Ko so prišli pastirji pozno poleti blizu doline Zajézeram, so našli pusto skalnato pokrajino, »bele žene« so za zmerom zapustile ta kraj in z njimi bele kože; od nekdanjega gorskega raja naj bi ne ostala nobena sled. Zlatorog je v svojem srdcu razril najlepše pašnike, še danes je videti v skalnih tleh odtise njegovih zlatih rogljev.

To Pripovedko o Zlatorogu je leta 1868, torej pred več ko sto leti, objavil v »Laibacher Zeitung« idrijski rojak, naravoslovec, politik in publicist Karel Dežman. Zapisal jo je po

** Očnice planšarjem veljajo kot zdravilno zelišče proti očesnim boleznim.

Foto P. Adamič: V kraljestvu Zlatoroga

pripovedovanju bovških pastirjev. S tem je podal pripovedno snov, ki je vseh sto let doslej ohranila svojo privlačnost. To zgodbo s triglavskih višin so kasneje v nekaj variantah napisali tudi drugi. Pesnitev Rudolfa Baumbacha o Zlatorogu je bila objavljena leta 1877. Njegovo delo je prepešnil v slovenščino in ji dal tudi nekaj svojskega profesor Anton Funtek (prevod prvič objavljen leta 1886). Leta 1904 je tudi izpod peresa pesnika Antona Aškerca izšla dramska pravljica pesnitev »Zlatorog«. Pravljica o Zlatorogu je bila natisnjena v več knjigah in listih. Lovec jo objavlja v tej številki pred-

vsem za pojasnilo k barvni prilogi »Trentar strelja Zlatoroga« oz. Lovčevemu koledarju 1972, ki ga vsem našim lovcem poklanja izdajateljski svet Lovca oz. Lovska zveza Slovenije.

Kakor piscem in pesnikom je bil Zlatorog tudi motiv slikarjem. Najlepša upodobitev lova na belega gamsa je vsekakor delo akademskega slikarja in ilustratorja Maksima Gasparija, katerega ime je bralcem našega lista že znano, saj je Lovec objavil več njegovih risb in slik. Zlasti znana je »Medvedova svatba«.

Maksim Gaspari je bil rojen pred

89 leti, 26. januarja 1883, v Selščku pri Begunjah na Notranjskem, sedaj živi v Ljubljani. Doštudiral je na slikarski akademiji na Dunaju in je naš najizrazitejši slikar narodopisnih motivov. V njegovem obsežnem delu srečujemo desete brate, desetnice, kolednike, vasovalce, muzikante in druge vabljive ljudske tipe. Pravljični motivi in ljudske pesmi so mu bile vir navdihov. Trentarskega lovca na Zlatoroga je Gaspari naslikal v nekaj variantah, prva in najbolj znana je priloga tej številki Lovca, katere original je last Lovske zveze Slovenije. Naslikal jo je leta

1927. Za slikarsko izvedbo tega prizora mu je poziral njegov prijatelj, strelec in lovec Mirko Vrhovnik, uradnik tedanje banske uprave v Ljubljani; proti koncu vojne leta 1945 je padel kot partizan v bojih za Trst.

Zlatorog je za slovenske lovce tembolj zanimiv tudi zato, ker ga imajo kot simbol na svojem lovskem znaku. Kakor je nekoč bajeslovni beli gams z zlatimi roglji čuval svoj trop belih koz in zaklad v Bogatinu, tako lovci čuvajo našo divjad in lovišča.

Francè Cvenkel

Gore – kakor beli cvetovi

Janko Perat — ilustriral Peter Adamič

III.

Peter in Hanza sta se medtem povzpela do staje na ovčarski planini. Z nogami sta odstranila sneg izpred vrat, jih odprla in vstopila. V notranjščini so bili kupi snega, ki ga je skozi špranje nanosil veter. Toda na ognjišču so bila suha drva in trske, ki jih je po stari lovski in planinski navadi pustil pripravljen zadnji obiskovalec. Vsak uporabnik zaklona v planinah je bil namreč dolžan pred odhodom pogasiti ogenj in pripraviti nova drva ter netivo za naslednjega gosta.

»Osem je ura. Skoraj pol ure imam še časa, ti Hanza pa četrto več. Pred pol deseto ne bo pogнал, zato lahko še zakuriva in se pogrejeva.«

»Prav, mene zebe. Ampak ti se ne smeš muditi predolgo. Naporen vzpon te še čaka. Ko sem bil mlajši, sem zmozel tvojo pot v eni uri, danes bi potreboval skoraj dve.«

»V manj kot eni uri bom na Suhi konti,« je samozavestno odgovoril Peter in obenem skušal potolažiti svojega starega prijatelja. Medtem je že vtaknil ogenj med trske.

Zaplapolal je ogenj, prastari človekov prijatelj, in loveca sta sedla tesno k plamenu, ki je s svojo toploto kaj kmalu pregnal sivi rezki mraz.

A Peter se je kmalu dvignil, še malo pridržal roki nad ognjem in si jih pomel. Stopil je k steni, naslonjeni v breg, in se lotil velikega kamna v zidu. Zgrabil ga je z obema rokama, ga malo razrugal in previdno povlekel k sebi ter ga položil na tla. Potem je segel z roko v luknjo in izvlekel eno za drugo vojaški karabinki, zaviti v cunje, nemško mavzerico in avstrijsko manliherico. Še enkrat je segel z roko v luknjo po naboje, zavite krpo. Obe puški je natančno pregledal, odprl zaklepa, pogledal skozi cevi in ju zadovoljen prislonil k zidu.

»V redu sta. Samo nabaševa ju pa sta nared.«

»Dan pred zadnjim snegom sem ju temeljito očistil in namazal. Toda olje le izbriši, da ti zaklep ne zamrzne,« je odvrnil Hanza.

Med brisanjem zaklepov je Peter glasno razglabljal: »Če ne drugega nam je vojna pustila orožja na pretek. Niti lovozakupnik Ferri niti tisti »Bodi Šen« ali kako

mu že rečejo, ki ima Trento čez, skupaj nimata toliko pušk, kot jih imamo mi.«

»Že, že! Imamo pa tudi Lahe, ki nam ne pustijo našega lova. Če bi njih ne bilo, bi nam ne bilo treba skrivati orožja na raznih mestih. Vsakemu bi zadostovala ena sama puška.«

»Prekleti! Jaz bi jim že pokazal! Mar so gamsi njihovi. Ta svet je naš. Planine so naše, po njih se pasejo naše ovce in gamsi, ki so tudi naši. S kakšno pravico si lastijo ta svet?«

»S pravico močnejšega. Kaj bi pa ti naredil?«

»Kaj bi naredil? Jaz že vem, kaj bi jim naredil, enkrat sem jim že...«

»In potem si teden dni sedel v Tolminu, ob kruhu in vodi. Ali se spleča? Veš kaj ti povem: biti moraš mlad in si veliko obetati od življenja, pa ti še mar ni, če se z glavo zaletavaš v zid. Toda zlomili te bodo. Ljudje te napravijo klapoušnega kot psa. Boš že videl!«

»Ali so tebe zlomili?«

»Mene že ne.«

»Tudi mene ne bodo. Bo že prišel naš čas!«

»Vihrav si. Marčela ti je zmešala glavo, utegneš slabo končati. Pomisli, koliko jih je in koliko je nas! Pusti babe, ti pravim! Iz tega ne bo nič dobrega.«

»Zdaj bom pustil tebe, ker se mi mudi. Kako bom pa zagodel Lahom, bomo še videli. Pa dober pogled! Tebi se še ne mudi; dvajset minut pa boš na stojišču. Ko odideš, primakni debelo grčo k ognju, da bo žerjavica, ko se vrnemo.«

»Dobro pomeri, Peter, če ti kaj pravega pride pred cev!«

IV.

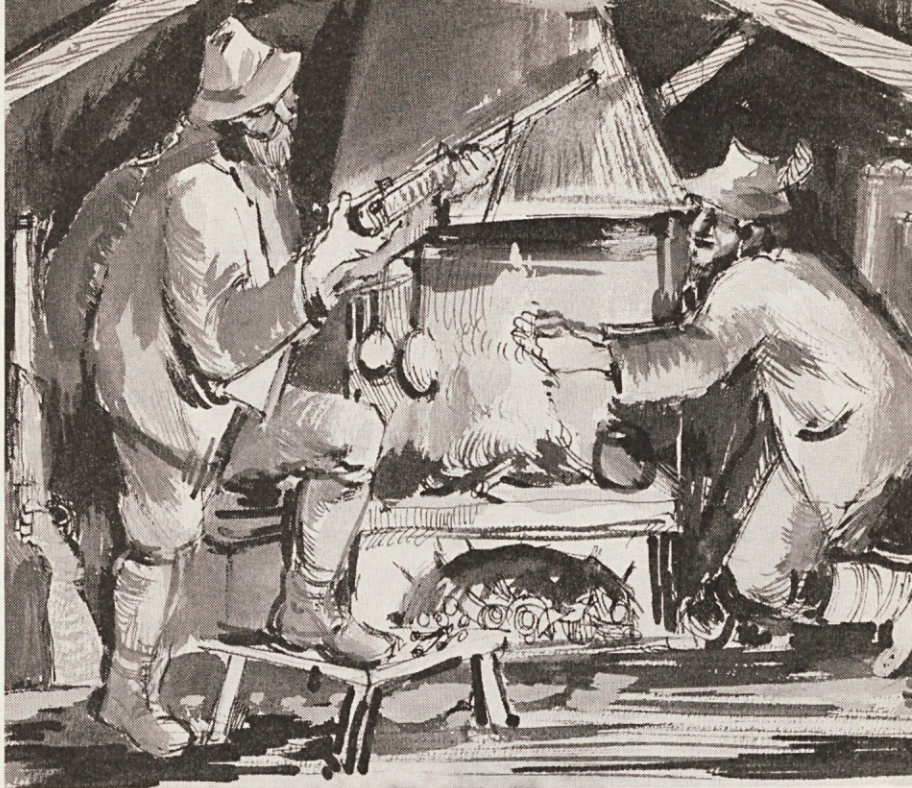
Hanza je ostal na toplem, saj je imel še čas. Razkoračil se je ob ognju in stegnil nogi ob plamenu,

da bi si nabral čimveč toplote za na stojišče.

V samoti, ob toploti ognja so ga spet začele obletavati nevesele misli.

»Dvajset minut — je rekel. On bi bil gori v četrte ure. Jaz pa ... Eh, kje so tisti časi! Dobro je, dokler lahko skrivam, dokler še verjamejo vame. Ko bi bil le sam, ampak otroci me še potrebujejo, premladi so še. Pojutrišnjem bo božični večer in lepo bo. Vsi bomo sedeli za pogrnjeno mizo, vsi: Marjeta, Jožko, Lojze, Berti, Minika in moj mali Hanzek. Ta je zadnji. Upam, da je zadnji. Kar bojim se, če bi bilo drugače. Dosti jih je in dva sta že umrla, revčka, preden sta mogla spregovoriti ,tata'. Kako se ta beseda lepo sliši iz otroških ustec, kadar prvič spregovore ,tata'. Sicer pa otroci rastejo. Kmalu bo lažje. Najbolj me skrbi Hanzek. Komaj se je skobacal na noge, pa bo hotel že sedeti za mizo kakor vsi drugi, kot bi bil velik. Kar vidim ga, kako bo z žlico neučakano tolkel po mizi, saj ne zna mirovati niti trenutek, razen kadar spi. In ,ta stara' bo spekla gamsa in skuhala čompe s kislim zeljem, v kuhinji bo vse tako lepo, praznično ...

Dobra je ta stara. Ko bi le ne bila tako plodna. Komaj jo pogledam, že zanosi. Težko je to. Enkrat sem ji omenil, pa me je zavrnila, da narava vse bolje ureja kot človek. Njej je vse bolj preprosto, bolj enostavno. V njej je to, kar meni manjka: preprosta jasnost življenja. Mogoče ima prav. Toda že dolgo se nisem do sitega najedel, ker gledam lačna usta otrok, in nimam obleke za tak mróz, kakršen je danes. Ko bi mogel najti vsaj kakšno zaposlitev, ampak zaposlitev dobi le fašist, ti pa crkni!« Plamen na ognjišču je ponehaval. Hanza je razbrskal žerjavico in nanjo naložil debelo klado. Vzel je v roke puško in jo začel brisati s krpo. Najrajši je imel to puško,

Obe puški je natančno pregledal, odprl zaklepa ...

staro manliherico, od vseh, ki jih je imel skrite po skrivališčih na raznih krajih lovišča. Spominjala ga je na boje v Tirolah. Prav takšno je nosil, ko se je boril proti Lahom kot ostrostrelec v bataljonu ,Kajzer-jegrov' — cesarskih lovcev. Čeprav je od tedaj preteklo že mnogo let, se mu spomin pogosto vrača v tiste čase žrtev in trpljenja pa tudi tovarštva in prijateljstva, ki se je kalilo v ognju in smrti.

Bojevniki nikoli ne pozabi vojne in bojev, ki se jih je udeležil. Vedno se mu vračajo spomini nanje in rad govori o njih, a zato postaja smešen v očeh tistih, ki ne vedo, kaj je vojna.

»No, Hanza, povej, kako je bilo v Tirolah osemnajstega!« so bile besede, v katerih je čutil posmeh, zato se je izogibal družbi in postajal molčeč, zaprt vase. Raje kot v družbo je hodil v gore, na lov. Kadar je nosil plen, se je vedno vračal ponoči in na skrivaj. Ni veliko streljal in vedno je skrbno odbiral kot najskrbnejši gospodar. Skrbi so vedno ostajale za njim v dolini, le danes se jih ni mogel znebiti.

»Ko bi le otroci odrasli, pa bi mi ne bilo tako hladno. Najstarejši ima šele dobrih štirinajst let pa

že hoče biti cel fant. Hodil bi na lov, pa še ovce komaj dobro čuva. No, saj je priden, čisto meni podoben. Vsi so pridni, Hanzek tudi. Ubogi malček, komaj dve leti ima!«

Hanza je pogledal na žepno uro. »Samo še pol ure imam časa. Pohiteti bo treba. Dvajset minut — je rekel Peter. Ko bi on vedel ...«

(Se nadaljuje)

Gaz v snegu

F. S.

Pri deblu do trave odgrebel je
sneg,
na poti v dolino je gazil čez breg.
Hrana pod snegom globoko leži,
krmišča so prazna, v dolino hiti.

Kdo misli zdaj nate, ko v stiski
živiš?
Kdo gazil bo tja, kjer v vetru zdaj
spiš?

Prišla bo zelena, cvetoča pomlad,
za njo bo poletje; v jeseni pa vsak
skozi križ na puški bi streljal te
— »vrag«.

Golob grivar v Veliki Britaniji

Foto I. Božič: Golob grivar

Po ocenah strokovnjakov britanskega ministrstva za kmetijstvo in ribištvo (Ministry of Agriculture & Fisheries) je v Veliki Britaniji kakih 12—15 milijonov grivarjev. Ugotovili so (Yapp), da gnezdiijo grivarji v Angliji 2 do 3-krat letno. En par ima torej teoretično 4 do 6 mladičev letno. Uspešnost gnezditve je 30—40 % (Yapp). Če računamo, da vzgoji ptičji par le enega mladiča letno, se stalež kljub temu poveča vsako leto za kak milijon. Naravnih sovražnikov pa imajo odrasli grivarji bore malo, saj so v Veliki Britaniji v preteklosti »uspešno« zatrli večino ujed in zveri iz družine kun. Edini naravni sovražniki, pa še to le v času gnezdenja, so jim verice in ptiči iz družine vran.

Zanimiv je tudi podatek o sezoni gnezdenja, ki traja na jugu Anglije praktično vse leto, kar pomeni, da najdemo valeče golobe od januarja do decembra.

Strokovnjaki ministrstva za kmetijstvo in ribištvo so ocenili, da vse britanske golobje jate dnevno požro 500—600 ton hrane, katero si večinoma poiščejo na poljih (jedo

vse od sočnih poganjkov trav in detelj, žita, stročnice do zelenjave in jagodičja).

Lov na grivarje je bil v preteklosti domena lovcev, ki si niso mogli privoščiti lastnih lovišč s fazani in jerebicami, torej lovcev iz nižjega sloja britanske družbe. Ministrstvo skuša sedaj ta šport znova popularizirati. Poklicni lovski čuvaji in lovci-amaterji so včlanjeni v Klubu lovcev na grivarje (Wood-pigeon Shooters Club). Za uplenjenega in očiščenega goloba dobi lovec na trgu 3 šilinge (ca. 4,50 din). Zemljiški lastniki ne delajo lovcem nobenih težav in jih celo sami vabijo na svoja posestva.

V glavnem lovijo grivarje na dva načina: iz zaklona, golobe privabljajo s pomočjo vabnikov (iz gume, stiropora ali papirja izdelani golobi v naravni velikosti, drži in barvi); na preletu, v pasu med gozdom, kjer počivajo, in bližnjim poljem, kamor priletavajo na pašo. Oba načina sta po svoje zanimiva, težko pa je reči, kateri je uspešnejši. Britanski lovci pa so si edini, da brez 200—250 nabojev v torbi sploh nima smisla pričeti lovne dneva.

Najčesče uporabljajo klasične angleške dvocevke kal. 12 s 70 cm

dolgimi in največ do $\frac{3}{4}$ čokiranimi cevmi ter 70 mm naboje s 3 mm šibrami (naša št. 10). Angleški lovci zatrjujejo, da je vsa skrivnost uspeha na lovu v skrbno izdelanem zaklonu, v kamuflažni obleki (mnogi se poslužujejo celo kamuflažnih obraznih mask) in v dvocevkah z zmerno zadrigo ($\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ choke).

VIRA:

1. Guns & Ammo Magazine, januar 1971.
2. W. B. Yapp: The Life and Organisation of Birds.

A. M.

Volk se zopet širi po Evropi

v krajih, kjer je bil zdavnaj domala zatrt. V Nemški dem. republiki je zopet stalna divjad, na Poljskem so našli čez 2000 stalnih volkov, v Lüneburgerheide jih pogosto videvajo. V Sudetih, vzhodni Tirolski in Graubündnu se zopet pojavljajo, v Pirenejih in Apeninih je že več krdel volkov, ki živinorejcem povzročajo občutno škodo. (Po stuttg. Kosmosu 1971-11).

M. Š.

Lovski oprtnik

Za zaščito divjih prašičev v Brkinih

Prišel je čas, ko zopet v ranih jutrih donijo lovski rogovi in zvonijo goniči. Na brakadah nam pod cev priteče razna divjad. Ponekod tudi »žalujoči ostali« ščetinarji. Koliko je med nami tedaj takih, da bi divjega prašiča pred strelom ocenili in pred negotnim ozimcem, zlasti pa pred vodečo svinjo povsili puško? Ali ima preudarna, trezna misel toliko moči, da obvlada lovsko strast?

Moje vrstice veljajo zaščititi te divjadi. V našem glasilu je bilo o tem že veliko napisanega. Mnogo je bilo opisanih nasvetov in dejanj. Zlasti zanimivi so bili prispevki Slavka Kovača.

S temi vrsticami želim še posebej opozoriti lovske družine, katerih lovišča mejijo na naše, na humano in predvsem gospodarsko upravičeno zaščito divjih prašičev. Precej lovskih tovarišev zagovarja za potrebno in nujno tako akcijo. Vendar vsi niso taki. Še vedno so lovske družine, ki uprizarjajo prave porgrome na divje prašiče, kar upravičujejo s škodo, ki da jo povzročajo kmetovalcu. Vzrok stalnemu upadanju prašičjega staleža je predvsem visok in skrajno nelovski odstrel (neuradno 40 divjih prašičev v eni zimi!) in goloseki na velikih gozdnih površinah v Brkinih. To je zmanjšalo življenjske pogoje in povzročilo selitev na nova področja (v Istro), kjer prašičev še nikdar ni bilo. Ker je že tako, potem je naša lovska dolžnost, da to stanje popravimo, če hočemo ohraniti to divjad v naših loviščih. Z dobro voljo lovskih družin v Brkinih in na obronkih lahko v razmeroma kratkem času pridemo do zadovoljivega staleža te divjadi.

Za izvedbo take akcije je potreben iskren in nesebi-

čen dogovor vseh LD našega področja, kakor na Celjskem. Akcijo za bi morala sprožiti in voditi LZ Koper. Priprava krmnih njiv s topinamburjem, gojenje divjega in domačega kostanja so nujnost; to bi tudi zmanjšalo škodo na njivah. Kmetu je treba pomagati z nasveti in dejanji pri zavarovanju kultur. S tem bi imeli že zajamčene začetne uspehe. Potrebno nam je le še upoštevati lovopust in pripraviti zmeren plan odstrela. Zelo važno pa je tudi, da divjega prašiča ne streljamo s šibrami, kar je sicer že itak z zakonom prepovedano.

Slavko Zupančič,
LD Slavnik

Skrb zanje pozimi

Slab lovec je tisti, ki misli samo na svoje pravice, ne pa tudi na dolžnosti. Pozimi divjadi primanjkuje hrane, v stiski je. Podhranjena divjad je neoporna, zboli in propade. Lovci moramo skrbeti, da so krmišča že jeseni pripravljena in zlasti pozimi vedno založena z zdravo in suho hrano.

Ne smemo pa pozabiti tudi drobnih ptic, ki prezebajo in stradajo. Pri hišah, na vrtovih in tudi ob naših lovskih kočah postavimo krmilne hišice. Na primer nem prostoru pritrdimo ali obesimo ptičje pogače, ki jih nabavimo v semenarni ali pripravimo sami doma. V raztopljen loj natresemo semena konopelj, buč, sončnic, proso, oves itd. V raztopljeno potisnemo tudi vrvičico s pentljo, da strnjeno pogačo lahko obesimo na drevo, ob okno ali drugam. Viseče ptičje pogače so varnejše pred mačkami. Ne pozabimo tudi na lovski način krmljenja ptic! Odrto lisico, mačko ali kako drugo zver obesimo na zavetno mesto, kjer se bodo zlasti gostile sinice, brglez, žolne in detli. Le odporne ptice so zmožne živeti in se razmnoževati.

Drobne ptice nas razveseljujejo s petjem, imajo pa tudi velik gospodarski po-

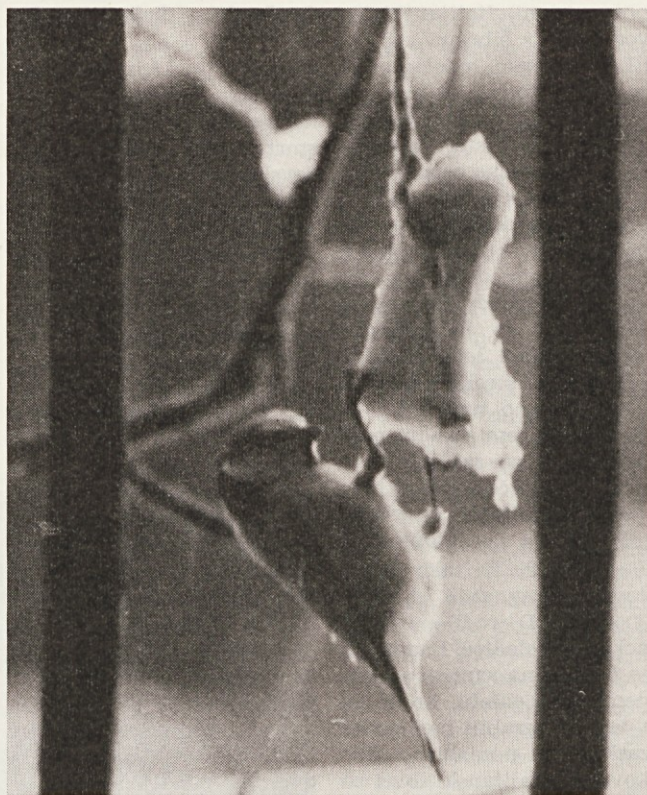

Foto VI. Pleničar: Sinica na pogači

men, saj so glavni uničevalci škodljivih insektov v naših gozdovih. Pomembna je tudi njihova korist in sadovnjakih. Naša gospodarska in kulturna dolžnost je torej krmiti tudi drobne nelovne ptice. Ob koncu še besede lovskega pisatelja Stedinga: »Če smo lovci ali ribiči, če lovimo slone ali zajce, ščuke ali postrvi, nekoč spoznamo, da pobijanje živali ni naše največje doživetje, naše največje doživetje je veselje nad njihovim življenjem.«

Vladimir Pleničar,
član Gorske straže
LD Vodice

Italijani odlikovali belokranjske lovce

Dne 31. 10. 1971 so vodilni in še nekateri drugi člani Lovske družine Sinji vrh ob bogati zakuski in na svečan način prejeli za »posebne lovske zasluge« zlata in srebrna odličja.

Zadeva ne bi z ničemer bodla v oči, če bi podelil odličja naš slovenski lovski

organ. Tako pa so odlikovanja prinesli in pripenjali na prsi italijanski gostje ob ponižnem »molte grazie« domačih lovcev.

Materialno in duhovno cenena ter neodgovorno podeljena odlikovanja so med lovci sprožila upravičeno negotovanje, med prebivalstvom pa dobršno mero smeha. Namreč znano je, da vodilni LD Sinji vrh v mnogočem ne upoštevajo lovske zakonov in bi kot taki le težko prišli do resničnih lovske odličij. No, za to so poskrbeli sami, saj samouprava nudi iznajdljivim neslutene možnosti — tudi samoodlikovanje.

Čemu so torej italijanski gostje na tako takten in ganljiv način zadostili nekatere domače lovce? Govori se, to je tudi res, da so vodilni ta dan, ko so prejeli odličja, organizirali svojim dobrotnikom brakado na srnjad in jelenjad. (Brakada na to divjad je z zakonom prepovedana.) Italijanski gostje so z dovoljenjem vodilnih streljali tudi s šibrenicami. (Strel s šibrami na parkljesto divjad je

prepovedan!) Italijanski lovec pa je s šibrami zastrelil pred psom tekočega srnjaka. Zanimivo je tudi, da je vodstvo LD pred dvema letoma dalo istim lovcem za smešno nizko ceno jelena za lepo trofejo in mesom vred. Govorice, da se na takih lovih niti ne ozirajo na varstveno dobo divjadi, niso iz trte izvite, saj je znano, da so na brakadi sredi avgusta letos vodilni LD dovolili streljati srno in tele, ter srno tudi uplenili. Verjetno s tem seznam prekrškov še ni zaključen in da se za bleščecimi italijanskimi medaljami skriva še marsikatera nezakonitost.

Jasno je, da bo tako neodgovorno ravnanje skupine znotraj LD rodilo mnoge neljube posledice. Ena takih je bila že na samem svečanem ceremonialu, ko so se v tepežu zgrabili med seboj zaslužni in nezaslužni odlikovanci. Italijanski lovci so imeli resnično kaj videti! Nezakonit lov, burka z odlikovanjem — to bodo zanimive teme njihovih pripovedovanj doma.

Toda tako ne delajo in ne mislijo vsi lovci LD Sinji vrh. Tisti lovci te družine, ki pojmujejo in tudi izvajajo lov skladno z zakonitimi predpisi in lovsko pravično, ter ustrezni organi bi morali ravnanje neodgovorne skupine v LD vsekakor obsoditi in onemogočiti njeno nadaljnje negativno delovanje.

K. M.

Srečanje z divjimi lovci

Članek v Ljubljanskem dnevniku septembra 1971, v katerem novinar opisuje smrt divjega lovca v kočevskih gozdovih kot nedolžno žrtev, me spominja na tale doživljaj:

Ves zasoplen in prestrašen mi pride v pisarno povedat kandidat za lovskega čuvaja, da so v mojem lovišču divji lovci, in nadaljuje: »Mislim sem, da lovite vi, zato sem šel pogledat v gozd. Našel sem čudno našemljene ljudi, ki so me z nemškimi besedami napodili.« Pošljem ga naprej z naročilom, naj divje lovec še naprej opazuje, sam pa bom skušal čimprej priti za njim z orožniki.

Stopim do orožnikov, s katerimi se zmenim, da bodo šli čez dve uri z menoj. Ob dogovorjenem času odidem z dvema orožnikoma v slabi dve uri oddaljeno lovišče. Ker nisem imel v pisarni svojega orožja, sem v naglici vzel zaplenjeno lovsko puško na srezu in vtaknil v žep dva naboja. Ko pridemo v revir, srečamo mojega bodočega čuvaja, ki pove, da trenutno lovijo v pobočju nad nami in sicer v smeri proti nam. Orožnikoma predlagam, da napravimo zasedo. Orožnika pa nista bila za to, menda sta se bala in rekla: »Midva greva kar po tej poti naprej.« S spremeljevalcem greva nekaj sto korakov v hrib in napraviva zasedo tam, kjer je

ozek travnik prekinjal gozd. Ne leživa dolgo za debelo bukvi, ko stopi na travnik moški s puško v roki. Zakličem: »Stoj, odloži puško!« On se ozre k meni. Zapazim, da ima s sajami namazan obraz in da nese puško k licu; takoj sem vedel, da imam opraviti z nevarnim divjim lovcem. Podzavestno stisnem glavo za bukev, v tem pade tudi že strel, bukva skorja je kar odletela. Ta hip sem bil upravičen streljati tudi jaz. Imel sem tudi pričo poleg sebe, da je divji lovec streljal prvi. Previdno pogledam izza bukve, pome- rim, odkrito rečeno, ne pod noge, ampak v črni obraz s puško pri licu. A naboj ne vžge. Že sem zopet skrit za bukvi, ko pade drugi strel.

Zdaj sem vedel, da ima prazno puško, zato pomerim drugič, toda tudi drugi naboj je zatajil. Tedaj opazim še dva divja lovca: eden z umetno brado, drugi je oblečen kot ciganka. Vsi imajo puške v rokah in oprezajo proti bukvi. Kaj zdaj? Kot trmast Gorenjec ne bežim. Skočim izza bukve, zamahnem z roko nazaj in zakličem: »Orožniki, hitro sem, tukaj so!« Takrat so jo divji lovci ucvrli, kolikor hitro so mogli.

Ta trik me je naučila ciganka. Kot mlad fante sem jo zalotil na njivi, ko je kradla krompir. Ko sem se ji bližal, je začela klicati druge cigane na pomoč, jaz pa seveda v beg. Čez nekaj časa se obrnem in vidim, kako tudi ciganka beži, seveda v drugo smer.

Privoščil bi novinarju Ljubljanskega dnevnika podobno srečanje z divjimi lovci. Mnenja sem, da bi čimprej skušal priti do vode... Potem bi drugače pisal o »raubšicah«.

Alojzij Kovač

Deset medvedov v pogonu

V soboto, 23. oktobra 1971, je bil v gozdovih na gorski planoti Draga nad Čabrom lov. Na stojišča je prišlo 10 medvedov. Medvedje so bili zvečine odrasli in stari.

Videli so jih Edvard Poje, ki pripoveduje to zgodbo, Alojz Pantar, Janko Urh iz Ljubljane in drugi lovci.

Pantar iz Podpreske in Urh iz Ljubljane sta videla 6 medvedov, Poje in drugi pa 4. Izključeno je, da bi vsi lovci videli eno in isto medvedjo družino. To so lovci nesporno ugotovili po velikosti medvedov, času in kraju prihoda medvedov.

Ljubljančan Janko Urh je bil izmed vseh lovcev najbolj presenečen, saj od zmedenosti ni streljal na volka, ki mu je prišel na kakih 15 m kmalu za medvedi.

»Šumelo in šelestelo je listje, potem pokala suhljad, kakor da prihaja sam hudič. Zagledal sem jih. Nedaleč od mojega stojišča so se ustavili. Z nosom so preizkušali zrak. Potem so stisnili glave vkup in odhlačali naprej. Njihova dolga dlaka se je prelivala in lesketala, dokler niso izginili med drevjem.«

-t

Opravičilo

Po ustaljeni praksi je v vsaki številki Lovca na prvi notranji strani zgoraj pomanjšan posnetek velike slike s platnice spredaj. Tiškarski škrat pa je v št. 9/71 kuno zamenjal z lisico, ki jo je fotografiral B. Krže, ko je lovila miš. Seveda se besedilo ob tej sliki pravilno nanaša na kuno spredaj in ne na lisico. Bralce prosimo, da naše pojasnilo vzamejo z razumevanjem na znanje.

Uredništvo

Foto I. Krajnc: S šibrami obstreljena srna — plen potepuških psov

Fotoamater

Za gamsi

Proti koncu oktobra sva se s Francetom domenila, da obiščeva Krvavec in njegovo sosesčino. Tja sva se odpravila kot planinca, predvsem pa kot navdušena

lovca, da bi pogledala za gamsi, ki naj bi jih jaz tudi fotografiral.

Megleno jutro je bilo, ko sva zapustila Cerklje in se napotila proti spodnji postaji žičnice, od tam pa sva se popeljala s sedežnico v temne oblake. »To je pa pravo, kmečko vnebovzetje,« sem pripomnil. Trinajst minut vožnje med zemljo in nebom je kar dovolj tovrstnega užitka, posebno še, če prši iz megle. Na vrhu pri zgornji postaji

so se oblaki raztrgali in posijalo je sonce.

Deset minut strmine naju je še čakalo in bila sva v Tihi dolini pri brunarici. Oskrbnik Češaršek, pristni Ribničan, naju je šegavo pozdravil, rekoč: »Nejsem še vijdu jagre brez flint.« France je pokazal na moj fotoaparat: »To pot bomo streljali skozi leče.« Bili smo dobre volje in smeja na račun Ribničanov je bilo, »naj da b' guvuru«. Oskrbljena s »kačjo slino«, s sa-

lamo in s fotografsko ropotijo sva krenila na pot po Gradišču proti Vel. Zvohu. Med potjo sva fotografirala lepe jesenske motive. Pogled v dolino so nama zastirale megle, le vrhovi Triglava, Storžiča in drugih velikarov so ponosno dvigali svoje glave. Pred nama so se kopali v soncu mogočni sivi Grintovci. Prehodila sva vse vrhove Zvoha in oprezala po globelih za gamsi. Daljnogled z desetkratno povečavo je bil zaman uprt v stene. Sedla sva med ruševje in opazovala Košutno v živih jesenskih barvah, vso ožarjeno od sonca. Na zgornjem robu sivega proda je opazil France dva gamsa. Eden je ležal, drugi je stal poleg njega, predan soncu in tišini. Desno v melišču sem zagledal osem gamsov, ki so se brezskrbno pasli. Strmo pod prodom pa jih je bilo v temno zelenem ruševju še deset. Žal jih nisem mogel fotografirati, bili so oddaljeni več ko 400 m. Slikal sem lahko samo nad nama leteče planske kavke. Napravila pa sva načrt za prihodnji dan: zalezla bova divjad z vrha Košutne. Približala se ji bova na strelno daljavo, seveda s foto teleobjektivom. Bila je že tema, ko sva se vrnila v Tiho dolino. Češarška je zanimal najin uspeh na »lovu«. Kozarček cvička nam je razvezal jezičke. V prijetnem zavetju brunarice smo se pogovarjali o življenju v planinah in njih lepotah, o lovu in smuku, pa tudi ribniških šal ni manjkalo. Iz trdnega spanja naju je zjutraj prebudilo pokanje minerjev, ki so pripravljali terene za smučanje. Oskrbnik nama je zaželel dober pogled in pripomnil »z jutrom se dejla dan.« Dobro razpoložena za hojo sva bila kar hitro na vrhu Krvavca in prek Vrat ter se namenila na Košutno, to je 2 uri hoda. Ko sva prišla na Žvanderne, sva že v produ opazila gamse. Naštela sva jih preko petindvajset. Bili so sicer daleč, a upala sva, da jih bova uspešno zalezla. Ni nama bilo torej treba na Košutno. Utaborila sva se,

Začel sem »streljati« in gamsi so »padali v fotoaparat« ...

previdno splezala na rob in od tam opazovala gamse. Vrh proda jih je bilo dvanajst, med njimi dva močna kozla z visokimi roglji, a verjetno še mlada, levo dva starejša kozla in zopet niže v ruševju še trije in močna koza s kozličem. Roglje je imela izredno razkročene, visoke in debele, krivine pa močne kakor kozlove. V prodru sva opazila še pet živali. Ura je kazala polдне pa sva se odločila, da počakava še uro, dve. Med počitkom sem obujal spomine na prelepe dneve v letih, ko sem tod zalezoval gamse v znoju svojega obraza, pod spretnim vodstvom poklicnih lovcev Kemperla, Jurija, Ivana in drugih.

France je prekinil moja razmišljanja in hitro sem pripravil stojalo, nanj montiral svojo »Praktico« s teleobjektivom. Občutljivost objekta je 1,5/5, goriščnica 250 mm. Prišel se je lov, zalaz na gamse. Pri pastirski koči sva zavila v desno in se v kritju ruševja plazila po vseh štirih. Premikali pa so se tudi gamsi po prodru navzdol in navzgor po žlebu med ruševje pa spet v prod. Bila sva približno 150 m od divjadi, ko naju je ugledal star gams. Nepremično je buljil in opazoval najin premik. Bolela so me že kolena in strah me je bilo, da je vse zaman. Plaziti se s stojalom in aparatom mi ni bila več igračka. Kljub vsem težavam sva prišla na rob, 80 m od proda. Kozel naju je še vedno nepremično opazoval. Šepnil sem Francetu: »Nikamor več!« Stojalo sem postavil med ruševje, usmeril teleobjektiv v prod, določil svetlobo, čas snemanja in naravnal ostrino. Ko sem pogledal čez rob, sem zagledal trop, kako se pomika iz doline preko proda nazaj v višino, kjer sva ga zjutraj ugledala. Začel sem »streljati« in gamsi so »padali v fotoaparat« toliko časa, da je zmanjkalo filma. Prevzeta od prizorov, ki so se vrstili s filmsko naglico, sva srečna lovca še dolgo gledala za odhajajočimi gamsi...

Vladimir Pleničar

Mladi pišejo

Nikar umreti!

Pravkar smo povečerjali. V Grušovljah je veselica. Avtomobili polze v temni noči po črnem asfaltu. Na cesti nekaj počí, nato se zopet vse umiri. Obide me nenadna slutnja, postanem nemiren.

Fant iz sosednje vasi se pripelje pred verando in pravi: »Na cesti leži vas pes Capi.« Hitro stečem po poti, ki vodi od hiše do asfalta. Že od daleč zagledam ob kamenju Capija v krvi, kako negibno leži. Okrog nje ga stoje fantje z motorji in ga osvetlujejo z lučmi. Hitim k njemu z eno samo

željo: Ne, ne sme umreti! In kličem: »Capi, Capi!« Ko prihitim do njega, leži mirno, ne more se premakniti. Stisnem ga v naročje in zajočem. Z rokami sem mu prekril njegov mali smrček, iz katerega je kapljala kri. Hotel sem lagati samemu sebi in si dopovedovati, da spi, da se je potuhnil kot takrat, ko sva se igrala. Toda njegovi udi so bili vse preohlapni, prenehali so tudi srčni utripi in njegova topla kri je polzela po mojih prsih. Pred hišo sem ga položil na travo. Mati je jokala na glas. Tudi očetu, ki je trden človek in se je krčevito zadrževal, so v oči silile solze. Saj ni enkrat odšel na lov ali v službo, da ga ob katerikoli uri mali Capi ne bi pozdravil s svojo tačko in glasovi, ki so bili kakor govora. Pes Bari, ki je star že 13 let, je legel poleg nje in ga ni pustil več otipavati. »Vidiš, Bari, Capi je mrtev, povozili so ga avtomobili,« sem govoril med solzami. Nekaj časa me je

gledal z začudenimi očmi, nato vstal, stopil k meni in pričel cviliti.

Dolgo v noč nisem mogel zaspati. Poslušal sem, kako tiho, nalahno joče Bari, ko da se boji motiti tišino smrti.

Drago Poznič,
Nizka vas — Nazarje

Lovska organizacija

Delavsko lovsko društvo Idrija — predhodnik Lovske družine Idrija

LD Idrija je na Vojskem 8. avgusta 1971 praznovala 25-letnico ustanovitve in 65-letnico, ko je Delavsko lovsko društvo Idrija leta 1906 sprejelo »Lovski red« (pravila za izvajanje lova). LD Idrija je tega dne tudi razvila svoj prapor ter pripravila lovsko razstavo.

Pred zbranimi prebivalci Vojskega, turisti, planinci, zastopniki lovskih družin, LZ Idrija in LZ Slovenije je prvi spregovoril starešina LD Idrija Adalbert Golob. Za njim je govoril tajnik LD Idrija, Venčeslav Straus. Govornika sta med drugim povedala:

Živo srebro je našel na Idrijskem neki sodar leta 1493. Od tedaj je sodno in upravno oblast na Idrijskem izvrševalo Tolminsko gospodstvo goriških grofov. Leta 1607 je nadvojvoda Ferdinand izločil Idrijo iz Tolminske oblasti goriških grofov in Idrija postane sedež novega, idrijskega gospodstva. Pravica do lova je tedaj pripadala tem gospodstvom.

V letih 1868 do 1879 je avstrijskokesarsko gozdno domensko ravnanstvo v Gorici z gozdnima oskrbništvoma Idrija I in Idrija II prepovedalo podložnikom sekati drevje v gozdovih, onemogočilo oskrbo z drvmi in gradbenim lesom, preprečilo pašo živine, steljarjenje in s tem zagotovilo gojitev divjadi.

Lovska družina Velenje si je leta 1970 v Lokah pod Kozjakom zgradila lep lovski dom. (Foto V. Trobej)

»Sestintrideset jih vrsto je strnilo,
krepko za kramp, lopato zagrabilo.
V ponos jim dom zdaj tam stoji,
dokaz tovariških, prijetnih lovskih dni.«

(Iz priložnostne pesmi Staneta Mlinarja »Požrtvovalnim članom v zahvalo«)

Pred prvo in drugo svetovno vojno je precejšen del sedanega lovišča LD s strnjenimi gozdovi družbene lastnine in zasebnimi gozdovi ter ostale lovne površine k. o. (katastrske občine) Čekovnik in k. o. Vojsko spadal k lovišču takratnega gozdnega obrata v Idriji. Del lovišča v k. o. Idrija, Srednja in Gorenja Kanomlja pa je upravljalo Delavsko lovsko društvo Idrija. Kasneje mu je bilo priključeno še področje Spodnje Idrije, Spodnje Kanomlje, Masore in Otalež.

Najbolj požrtvovalni in delovni člani Delavskega lovskega društva Idrija so bili Franc Moravec, Anton Ferjančič, Anton Feigl in Andrej Pelhan. Dne 23. 9. 1905 je to društvo na ustanovni seji sprejelo svoja pravila, na seji dne 13. 5. 1906 pa Lovski red. Med prvo svetovno vojno je večina lovcev odšla k vojakom in lovišče so vznemirjale vojaške delovne skupine, ki so kopale strelske järke in napenjale bodečo žico od Mrzle rupe do Vojskega in dalje za Hum do potoka Kanomljice v Gorenji Kanomlji. Vojaštvo v Idriji, pogosta bombardiranja in protiletalska obramba blizu Idrije so dajali povod za nezakonit lov.

Po prvi vojni, ko je to ozemlje pripadlo Italiji, zlasti pa po prihodu fašizma na oblast, so opustili rabo besede »delavsko« in ga nazivali le Lovsko društvo Idrija. Avstrijska oblast je prvič odvzela lovčemu orožje l. 1914, a ga je še isto jesen vrnila. Italijani pa so ga odvzeli leta 1918 in ga vrnilo leta 1920. Po osvoboditvi l. 1945 je okrajni ljudski odbor Idrija dal dovoljenje za lov takratnemu Lovskemu društvu Idrija na površini 11 000 ha, ki so jo sestavljale zasebne kmetijske in gozdne površine. V družbenih gozdovih, s površino 7300 ha, pa ni bil dovoljen lov do izida zakona o lovu leta 1949. Kasneje je LD Idrija dobila v upravljanje tudi to površino, da je njeno lovišče obsegalo 18 300 hektarov. Po izidu republiškega zakona o lovu leta

1954, ki načelno ni dovoljeval večjih lovišč od 6000 ha, so iz enega lovišča oziroma lovske družine nastale tri: Idrija, Spodnja Idrija, Krekovše in del lovišča Godovič. V tem času je nastala važna prelomnica v lovstvu: uplenjena divjad ni bila več last uplenitelja, ampak lovske družine. S tem je bil postavljen temelj boljšemu gospodarjenju v loviščih.

Sedaj obsega lovišče LD Idrija 5298 ha. Lovska koč, pred katero je bilo omenjeno slavlje, je bila zgrajena leta 1963. Od 1968 do 1970 je bila v koč napeljana elektrika in nabavljena oprema. Lovskih stez je 26 km, manjših krmišč 34, solnic 270, krmnih njiv 15 arov. Vse te naprave so zgradili in jih vzdržujejo člani z obveznim delom. Od 1966 do 1971 je bil najmanjši in največji letni odstrel: srnjad 28—45, gamsi 3—9, zajci 9—28. V lovišče se je naselila tudi nova vrsta divjadi — jelen, ki ga bo treba zaradi škode v kmetijstvu in gozdarstvu držati na kratkem. Leta 1947 je imela LD Idrija 17 članov, leta 1970 pa 49: 30 delavcev, 9 upokojencev, 7 uslužbencev in 3 kmete.

Za pomoč pri gradnji Lovske koč je LD dolžna predvsem zahvalo: pokojnemu Jožetu Likarju za zemljišče; vsem Vojskarjem za les in opravljeno zastonjsko delo; rudniku živega srebra in Planinskemu društvu Idrija za gradbeni material; JLA za miniranje terena za kletne prostore; gozdnemu obratu Idrija I za podarjeni les na panju.

Pred dvema letoma je prva razvila na področju LZ Idrija lovski prapor LD Cerkno, nato še istega leta LD Otavnik, ki je odprla tudi svojo lovsko koč na Otavniku. Nato avgusta 1970 LD Dole, avgusta 1971 pa še LD Idrija. V Lovski zvezi Idrija je preko LD včlanjenih 294 lovcev. Lovska družina Idrija je ena najbolj izrazitih delavskih lovskih družin.

Boter praporu je bil najstarejši in častni član LD Idrija Tine Zelenc, botra pa Tončka Ferjančič, žena pokojnega Antona, dolgoletnega člana Delavskega lovskega društva in večletnega starešine LD Idrija. Na tej slavnosti sta LZ Idrija in LD Idrija podelili najzaslužnejšim članom za požrtvovalno delo v lovski organizaciji dipome. Pevski zbor iz Spodnje Idrije pa

je poskrbel, da je bilo praznovanje še pestrejš.

Lovsko razstavo so si ogledali številni udeleženci proslave in domačini z Vojskega.

S. V.

Jubilanti

Rado Škraba in Andrej Kraljič, člana LD Tomišelj, praznujeta svojo 50-letnico. Ob jubileju jima iskreno čestitamo in želimo še mnogo zdravih let ter obilo lovskega zadovoljstva.

Člani LD Tomišelj
— Z. O.

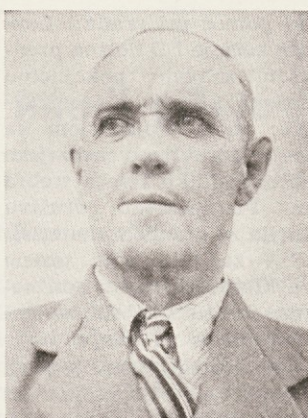
Jože Polovič, član soustanovitelj in dolgoletni funkcionar LD Dobova, je praznoval svojo 70-letnico in 40-letnico lovskega udeleževanja. Dober del svojega prostega časa je posvetil lovu, gojitvi divjadi, utrjevanju lovske organizacije in lovske pravičnosti.

Tajnik LZ Idrija Venčeslav Straus govori na slavnosti na Vojskem

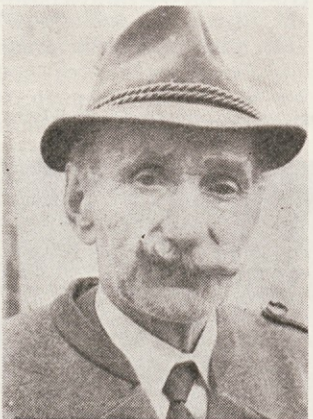
Jože Polovič

Avgust Ramšak

Alojz Čermelj

Valentin Brložnik

Zato ga vsi spoštujemo in cenimo. Iskrenemu lovske-
mu tovarišu želimo še mno-
go zdravja, osebnega zado-
voljstva in lovskih užitkov.

Člani LD Dobova

Alojz Čermelj, član naše LD, je 18. novembra 1971 praznoval svoj 80. rojstni dan. Hkrati praznuje pol stoletja, odkar je stopil v lovske vrste. Čilemu in šegavemu lovskega tovarišu ob visokem jubileju čestitajo vsi člani LD in mu želijo zdravja in še mnogo let v vrstah zelene bratovščine.

LD Hubelj
— Ajdovščina

Valentin Brložnik, ustanovni član LD Slovenj Gradec, je praznoval svojo 75-letnico in preko 50 let lovskega udejstvovanja.

Vsa leta od ustanovitve je član upravnega odbora, več let pa predsednik disciplinskega razsodišča.

Največ svojega lovskega dela je posvetil gamskim revirjem na Kopi pod Uršljo goro.

Za delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge.

Vzornemu lovskega tovarišu čestitamo k njegovemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih let in dober pogled.

LD Slovenj Gradec

Avgust Ramšak, član LD Slovenj Gradec, je 2. 9. 1971 praznoval svojo 80-letnico. Član LD je od leta 1951. Bil je v presledkih več let njen tajnik, predsednik nadzornega odbora in član disciplinskega razsodišča. Od leta 1951 do danes vzor-

no vodi družinsko kroniko. Za marljivo in vestno delo v lovski organizaciji je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge.

Spoštovanemu lovskega tovarišu iskreno čestitamo in želimo še mnogo let dober pogled, obilo zdravja in osebnega zadovoljstva.

LD Slovenj Gradec

Umrli

Iz LD Jesenice na Gorenjskem

V septembru in oktobru 1971 sta za vedno zapustila našo lovsko družino:

Ignac Hlebec, doma na Dolenjskem, zaposlen na Jesenicah kot železničar, je bil član naše LD od leta 1959. Šibko zdravje mu ni dopuščalo, da bi se v lovu in naravi izživil tako, kakor si je srčno želel. Umrli je v svojem 53. letu.

Rudi Klinar, star komaj 26 let, je umrl v prometni nesreči. Ta mladi fant izpod Golice je bil šele pet let naš član, vendar je v tej kratki dobi dokazal, da so mu rojenice v zibelko položile puško.

Najljubše opravilo mu je bilo opazovanje divjadi in skrb zanjo. Bil je zvest pomočnik svojemu očetu, pomožnemu lovskega čuvaju. Veliko ur dela je žrtvoval pri gradnji naših lovskih koč in ureditvi lovišča.

Oba tovariša ohranimo v lepem, trajnem spominu!

LD Jesenice — C. O.

Alojz Retko, član LD Ljubno ob Savinji, nas je v 67. letu starosti nenadno zapustil. Z dušo in srcem je bil lovec 50 let. S svojo vedrino in humorjem si je pridobil lepo število prijateljev. Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili 17. 10. 1971. Ljubenski lovci

bomo priljubljenega lovskega tovariša ohranili v najlepšem spominu.

LD Ljubno ob Savinji

Jože Šalej, lovec od rane mladosti, dolgoletni član naše LD, je v 67. letu svoje starosti za vedno zapustil lovske vrste. Dne 16. 7. 1971 smo ga lovci spremili na njegovi zadnji poti od vasi Brecljevo na šmarsko pokopališče. Pokojni je bil skromen, pošten in iskren lovski tovariš. Naj mu bo trajen spomin!

Lovci iz Šmarja pri Jelšah — A. A.

Karlija Mostnerja, večletnega člana naše LD in pomoznega lovskega čuvaja, nam je v začetku poletja, samo dva meseca pred njegovim 50. rojstnim dnevom, iztrgala iz naše sredine zahrbtna bolezen. Bil je vse-skozi pošten in pravičen lovec, ki je bolj kakor ob streljanju užival ob opazovanju divjadi.

Od njega smo se koroški lovci poslovili 28. 6. 1971 na pokopališču v Črni na Koroškem, kjer mu je zadnjič zadonel lovski rog. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

LD »Peca« — Mežica,
M. L.

Jože Fortin, član LD Sorica, nas je v 48. letu starosti, po dolgi in težki bolezni, 5. septembra 1971, za vedno zapustil. Po poklicu logar je večino svojega življenja prebil v gozdovih. Naši lovci ga bodo ohranili v lepem spominu.

LD Sorica

Jože Špruk se je septembra 1971 smrtno ponesrečil. Istega leta, ko so nad njegovo rodno Logarsko dolino po Savinjskih planinah pihali in grulili ruševci, je dopolnil 27 let. Že kot deček je s svojim očetom preplezal vse strme gamsje steze od Okrešlja preko Velikega vrha do Olševe. Ko je od-

ložil vojaško suknjo, je stopil v lovske vrste in ni zaostajal tudi za starejšimi, izkušenimi lovci. Mrtvaški zvon je donel tja do tvojih planin in naznanjal, da mnogo prezgodaj za vedno odhajaš. V naši lovski družini ostaja nenadomestljiva vrzel. Toda na dragega Jožeta bo v naših srcih ostal svetel spomin.

LD Solčava

Joža Legat

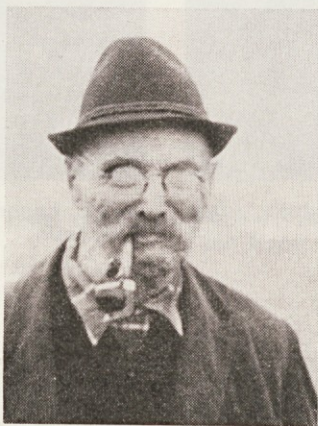
Matevža Nograška, dolgoletnega člana in čuvaja LD Stahovica je 6. 10. 1971 zavrtna bolezen v 62. letu starosti iztrgala iz lovskih vrst. Iskrenega tovariša in dobrega lovca že od rane mladosti bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka domača zemlja v osrčju kamniških planin!

LD Stahovica — T. R.

Joža Legat se je 3. 11. 1971 v 60. letu starosti za vedno poslovil. Ko se je vrnil iz NOV, se je takoj vključil v lovsko organizacijo in ji ostal zvest do konca. Bil je prvi starešina LD Begunje, starešina je bil tudi po združitvi LD Radovljica in LD Begunje v LD Begunjsčica. Bil je tudi prvi predsednik Okrajne LZ Jesenice in je kot tak častno opravljal svojo funkcijo. Dalj časa je uspešno deloval v odboru za gojitev parkljaste divjadi in več let je bil tudi spremljevalec članov in gostov na lovih na gamse. Za svoje delo v lovstvu je bil odlikovan z znakom za zasluge. Dobrega tovariša in poštenega svetovalca bo ohranil vsak, ki je hodil z njim po gamsjih stezah, v najlepšem spominu.

LD Begunjsčica

Mihael Laznik-Kešpan, naš dolgoletni član, je v 81. letu starosti, med potjo na skupni lov, 17. 10. 1971, omahnil v smrt. Rojen je bil v Ravnah pri Šoštanju, lovec nad 50 let in je še v pozni starosti skrbel za divjad. Ne pozabnega tovariša in vzgo-

Mihael Laznik

jitelja smo položili v grob sredi naših prelepih revirjev na pokopališču v Zavidovnji. Poštenjak Miha, hvala ti za vse, kar si storil v prid našega lovstva!

LD Velunja — Šoštanj

Lovska kinologija

Republiška tekma po krvnem sledu

je bila v lovišču Žitna gora 17. 10. 1971, pod pokroviteljstvom Lovske zveze Slovenije, organiziralo jo je Društvo ljubiteljev ptičarjev.

To je bila zadnja prireditel v počastitev petdesetletnice slovenske in jugoslovanske

kinologije. Udeležba pa je bila pičla, saj več prijavljenih psov ni bilo privedenih. Pogrešali smo pse s Primorske, Štajerske in Pomurja. Ker je bila tekma republiška, bi torej moral zastopati vsako lovsko zvezo vsaj po en vodnik oz. pes.

Med skromnim številom gledalcev so tekmi tudi prisostvovali: predsednik LZS Rado Pehaček, predsednik KZS Franjo Bulc, zastopnik Kluba za goniče Saša Kovač, kinološka referenta Henrik Vadnov in Peter Fabiani. Pogrešali pa smo kinološke referente drugih zvez in zastopnike pasemskih organizacij.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je dalo tej tekmi poseben poudarek, saj je bila to deseta tekma po krvnem sledu, ki jo je DLP organiziralo. Vodja tekme je bil predsednik DLP Vladimir Pleničar, ki že več let uspešno vodi društvo in je bil gonilna sila jubilejnih proslav ter iniciator lepe brošure ob petdesetletnici slovenske kinologije.

Tehnične priprave so bile poverjene Pavlu Cvenklu, pomagala pa sta mu Blaž Krže in Henrik Vadnov.

Sodili so: Jože Kristen, Miloš Kelih, Jože Škofic, Pavel Cvenkel, Jože Kalan in Ljuban Zadnik kot glavni sodnik.

Prijavljenih psov je bilo 15 in toliko je bilo tudi že dan pred tekmo narejenih umetnih krvnih sledov. Prva tretjina sledov je bila na travnatem, delno obraslem terenu, toda ponoči jih je prehodila divjad, posebno jelenjad in pasoča se goved. Torej lahek teren s težkim sledom. Ostali del sledov je bil v gozdnatem predelu, sorazmerno strm, zaraščenem in delno skalovitem. Bojazen, da bo veter s listjem prekril sledi, je bila odveč, saj se je vreme izboljšalo in je bilo ob polaganju sledov kakor tudi ob tekmi prav dobro.

Organizacija tekme je bila brezhibna, k čemur je tudi pripomogla brezžična zveza med začetkom in koncem sledu.

V nedeljo zjutraj se je vodji

tekme prigrisalo le 9 vodnikov s psi. Od šestih odsotnih se je naknadno opravičil le eden. Koliko nepotrebnega dela je bilo torej s polaganjem 6 odvečnih sledov zaradi neresnosti 6 vodnikov! Končni uspeh pa je bil zelo dober, saj se jih je od devetih psov pozitivno plasiralo sedem ali 78 %.

V I. a oceno se je uvrstil Brin, JRHB 43, hanoveranec, z vodnikom Alojzjem Mlakarjem iz Škofje Loke.

Celotni sled je izdelal brez vsake pripombe spremlja-jočih sodnikov. V začetku so ga nekoliko motili sveži sledovi in iztrebki jelenjadi, toda mladi hanoveranec je vse težave premagal, precizno izdelal obe kljuki in prišel do položene srne.

Obnašanje pri srni je bilo pravilno, tudi tuji osebi je ni pustil vzeti. Pes je bil dobro voden in šolan, saj je kljub svoji mladosti pokazal izreden smisel za delo po sledu. Poleg prehodnega pokala je prejel še spominski pokal, nagradi Lovske zveze Slovenije 300,00 din in daljnogled.

I. b oceno je dosegla hanoveranka Brina, JRHB 53, z vodnikom Maksom Konečnikom. Do prve kljuke je imela težave, saj je preko sledu šlo 50 govedi, torej je bil sled močno poškodovan, na gozdnatem terenu je pa šlo gladko. Obnašanje pri srni je bilo pravilno; tudi ta je ni pustila vzeti tuji osebi. Za odlično delo je vodnik prejel pokal Lovske zadruge, denarno nagrado Lovske zveze Slovenije 200,00 din in od DLP usnjeni tok za puško.

II. oceno je dobil brak-jazbečar Čoko Blegoški, JRBj 2068, z vodnikom Rudijem Kravanjo. Tudi temu psu je delal težave prvi del sledu, medtem ko je ostali sled izdelal brezhibno. Pri srni se je obnašal pravilno, toda pustil jo je vzeti tuji osebi. Od Lovske zveze Slovenije je prejel denarno nagrado 100,00 din in od DLP garnituro kozarcev z lovskimi motivi.

III. a ocena je pripadla brak-jazbečarju Čapku Ortnškemu, RMBj 3813, ki ga

je vodil znani vodnik Ivan Grajš iz Kočevja. Mladi pes je že do prve kljuke zašel. Sodnik ga je popravil. Tudi prvo kljuko ni izdelal brezhibno, naprej po gozdu je šlo dobro. Položeno srno je zgrabil za vrat, nanjo legel in je tuji osebi ni pustil vzeti. Vodnik je prejel kot nagrado blago za plašč in varnostni trikotnik (avtomobilski).

III. b oceno si je priborila nemška kratkodlaka ptičarka Biba, JRPki 4462, z vodnikom Petrom Pečnikom. Do prve kljuke je šla brezhibno, lepo počasi, da ji je vodnik z lahkoto sledil. Na prvi kljuki je naredila napako in jo je moral sodnik popraviti. Ponovno dana na sled pred kljuko, jo izdela in gre brezhibno do srne, jo zgrabi in hoče dvigniti.

Odložena pri srni se obnaša pravilno, toda pusti jo vzeti tuji osebi. Za nagrado je vodnik prejel gumijaste škornje in nahrbtnik. Vodnik Peter Pečnik se je s psico izredno prizadeval in kljub dvakratnemu neuspehu v preteklih letih ni vrgel puške v koruzo. Za posebno vztrajnost in prizadevnost je prejel osebno darilo glavnega sodnika, keramični krožnik Rosenthal.

III. c oceno je prejel nemški resasti ptičar Aksel Barjanski, JRPos 2718, ki ga je vodil Blaž Krže. Menim, da je imel pes izredno smolo, ker so mu del sledu krave dobesedno steptale. S popravkom je prišel do prve kljuke in nadalje sled dobro izdeloval. Proti koncu je pa prešel na sosedni sled, ki je bil preblizu. Pri srni se je primerno obnašal, toda pustil jo je vzeti tuji osebi. Pes ima dobro zasnovano in vodnik voljo, kar zagotavlja, da bo drugo leto uspeh še boljši. Vodnik je prejel za nagrado lovski klobuk in gumijaste škornje.

III. d oceno je dobila brak-jazbečarka Faneza, JRBj 3160, vodnik Anton Žužek iz Jakičevega. Do prve kljuke jo je moral sodnik popraviti in tudi samo kljuko je le s težavo izde-

Prvi: hanoveranec Brin, vodnik Alojz Mlakar

Druga: hanoveranka Brina, vodnik Maks Konečnik

Tretji: brak-jazbečar Čok, vodnik Rudi Kravanja

Četrti: brak-jazbečar Čapek, vodnik Ivan Grajš

lala. V gozdnatem predelu ji je šlo bolje. Do srne je prišla in se pri njej primerno obnašala, toda pustila jo je vzeti tuji osebi. Za nagrado je vodnik pre-

jel pas za naboje in nahrbtnik.

Vodnika Jože Vester in Franc Ilc s psoma nista premostila težav prvega dela sledu, močno pohojenega

od jelenjadi. Z vztrajnim delom bosta prihodnje leto lahko pokazala več.

Vsem vodnikom je pokrovitelj povrnil potne stroške in tudi s tem pokazal pra-

Peta: nemška kdl. ptičarka Biba, vodnik Peter Pečnik

Šesti: nemški resasti ptičar Aksel, vodnik Blaž Krže

vilen odnos do vodnikov. Materialna podpora Lovske zveze Slovenije in moralna, saj je tekmi vseskozi prisostvoval tudi predsednik LZS, je precejšnja garancija za napredek lovske kinologije pri nas.

Tekmovanje je za nami, psi so pokazali, česa so zmožni, če je parkljasta divjad obstreljena, saj so bili pogoji na tekmovanju mogoče težji kakor na naravnem krvnem sledu.

Kot glavni sodnik se zahvaljujem sodnikom za njihovo naporno in objektivno sojenje ter vodnikom za njihov trud in disciplinirano športno tekmovanje. Upam, da bomo leta 1972 videli na tekmi po krvnem sledu vodnike iz vseh predelov Slovenije, tako bo tekmovanje za prehodni pokal res republiško.

Besedilo Ljuban Zadnik
Slike Vl. Pleničar

Preizkušnja prepeličarjev v Braslovčah

Preizkušnja prepeličarjev v Braslovčah 30. 10. 1971, ki jo je organizirala LZ Celje skupaj z Društvom prija-

teljev prepeličarjev, je uspela brezhibno. Glavni delež za to ima Slavko Kovač. LZ Celje je tudi vse vodnike s pozitivno ocenjenimi psi nagradila s praktičnimi darili. Terenski vodja preizkušnje je bil stari znanec na takih prireditvah tovariš Savinec.

Hanoveranec

Že več let sodim prepeličarje na preizkušnjah in vedno bolj se navdušujem nad to pasmo šarivcev. Z nekaj truda vodnik usposobi prepeličarja za lov, kajti ta pes ima v sebi mnogo lovskih zasnov, med njimi zlasti glasno gonjo, vodoljubnost in ostrost.

I. Na mladinsko preizkušnjo je bilo privedenih šest prepeličarjev,

poleženih leta 1970. Vsi so se pozitivno plasirali. Po uspehih je bil vrstni red naslednji:

1. Cay v. Branden, JRPr 164, lastnik in vodnik A. Klančnik, Rogaška Slatina, je dosegel 122 točk in I. oceno. Telesna ocena prav dobro. Pes ima odlične lovske zasnove in bo brez težav prišel v vrh na zrejni preizkušnji, saj ima sposobnega vodnika.

2. Eda Poljčanska, RMPPr 87, lastnik in vodnik B. Suhadolnik iz Borovnice, je dosegla II. a oceno s 115 točkami. Telesna ocena dobro. Z dobrim vodstvom in s čimveč prakse bo drugo leto marsikateremu prekrižala račune.

3. Željka Pekelska, JRPr 159, lastnik in vodnik R. Praznik, Prebold — 98 točk, II. b ocena in telesna ocena odlično. Vendar mora vodnik s psico več v lovišče, kar bo njene prirojene lastnosti še zbudilo.

4. Muschi v. d. Moorwiese, lastnik in vodnik Jože Škoflek iz Dobrne, je dosegla 96 točk in II. c oceno, telesna ocena prav dobro. Več vaje v lovišču, saj bo vodnikov trud pri tako dobro zasnovani psici poplačan.

5. Galan v. Kattenbühl, ZB DW 451/70, lastnik in vodnik Ivan Rojc iz Žalca, 90 točk, II. d ocena. Lep pes z dobrimi lovskimi zasnovami, žal je enostranski skritomodec, torej ni za zrejo.

6. Gigolo v. Katrenbühl, JRPr 165, je nabral 83 točk, kar je zadostovalo za III. a oceno. Telesna ocena dobro. Vodnik in lastnik F. Poseedel iz Polzele se z uspehom ne sme zadovoljiti, ker bo z vajo dosegel še več.

7. Bojka z Boča, JRPr 164, vodnik in lastnik A. Cugmas, Slov. Konjice. III. b s 83 točkami ni uspeh za psico s telesno oceno odlično. Navajena je loviti le v družbi drugih psov in se tako zanaša nanje. Ni mogla pokazati vseh svojih prirojenih lastnosti, ki jih gotovo ima.

II. Na zrejno preizkušnjo sta bila privedena le dva psa, poležena leta 1969 ali prej.

Azor Poljčanski, JRPr 129, lastnik in vodnik A. Cugmas, Slov. Konjice. Odpovedal je pri prinašanju, a je dosegel 127 točk. Če ne bi odpovedal v tej disciplini, bi prišel celo v I. oceno, kar bi bil ustrezen uspeh za psa z odlično telesno oceno.

Čedna Poljčanska, JRP 162, Vodnik in lastnik J. Vučina iz Podplata. Tudi ta je pri prinašanju odpovedala. Nabrala je 63 točk, telesna ocena prav dobro. Naučiti psa prinašati ni tako enostavno, posebno če pes nima za to prirojenega veselja.

Privedeni psi so pokazali, da je pasji material odličen in vreden truda. Prepeličar mora s praktičnim lovom začeti zgodaj, ker je zgodaj zrel. Le tako se mu vse prirojene lovske zasnove zbude in pravilno usmerijo. Prepeličarji bodo iz marsikatega lovišča izrinili druge pasme, saj so to najprimernejši psi za šarjenje in grmarjenje.

Sodniški pripravnik Slavko Kovač je svojo nalogo odlično opravil in pripomogel k hitremu poteku preizkušnje.

Ljuban Zadnik,
kinol. sodnik

Lovsko izrazoslovje

Čekani ali čeklji?

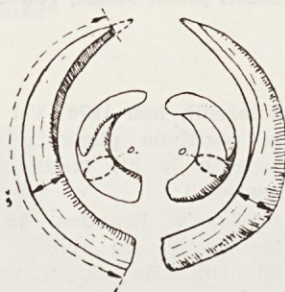
Nekaj nejasnosti je tudi pri poimenovanju podočnikov divjega prašiča, ki so brez pravih korenin, zaviti navzven in navzgor ter pri merjascu močnejši kakor pri svinji.

V »Sesalcih« Ivana T. Sandersona (v slov. jeziku izdano l. 1967) beremo, da »sta zgornje-čeljustna podočnika prava čekana, rasteta sproti in se neprenehoma brusita ob spodnječeljustna podočnika«. Torej naj bi bila spodnja podočnika brusilca.

Pisatelj in naravoslovec Fran Erjavec pri poimenovanju še ni razlikoval spodnjih podočnikov od zgornjih s posebnimi imeni. V učni knjigi za srednje šole »Prirodopis živalstva s podobami«, ki jo je poslovenil kot profesor v Gorici in jo je l. 1872 izdala Matica slovenska v Ljubljani, stoji: »Veliki očnjaki (čekani ali okla) so navzgor zakrivljeni in mole iz čeljusti.«

Slovenci imen za prašičje podočnike nismo prevzeli od Nemcev; v njihovem lovskem priročniku je npr. zapisano: »Unteren Eckzähne heißen Gewehre, die oberen nennt man Haderer.« Slovar nam prevede »das Gewehr« v čekan in prav tako »der Hader« v čekan. Dr. Bevk in dr. Lokar sta v tem enotna: podočnika spodnje čeljusti sta čekana, zgornje čeljusti pa okla, skupno ime za čekan in

okel je čekelj. Edn.: čekan, okel, čekelj. Dvoj.: čekana, okla, čeklja. Množ.: čekani, okli, čeklji. Po Pleteršnikovem slovensko-nemškem slovarju (iz leta 1894) je beseda čekelj enakovredna besedi čekan (čekan = Hauzahn, čekelj = Hauzahn), prav tako v vseh izdajah Slovenskega pravopisa (od l. 1935 do l. 1962). Slovar slovenskega knjižnega jezika (iz l. 1970) pa besedi čekan daje prednost pred besedo čekelj. Po tem slovarju je čekan pra-

Čekani divjega prašiča: zunanja spodnja čekana, notranja brusilca

šičji podočnik, torej katerikoli. Tako je pravilno registriral današnjo rabo te besede tudi v našem lovskem izražanju, saj smo besedo čekelj skoraj opustili. Tudi izraz okel (podočnik zgornje prašičje čeljusti) je naš lovski jezik opustil ali vsaj potisnil na stopnjo podrejenega sinonima. Ne več okel, ampak brusilec.

Navedba v Sandersonovih »Sesalcih«, da se

zgornja podočnika brusita ob spodnja podočnika, pove premalo, saj se ob zgornja podočnika brusita tudi spodnja, celo bolj kakor zgornja ob spodnja. Zato sta spodnja tudi ostrejša. Gotovo je, da ima divji prašič v zgornji čeljusti, v rilcu, več moči kakor v spodnji, zato zgornjih podočnikov kot orožje in orodje (pri ritju) ni podcenjevati. Toda spodnja podočnika sta daljša, ostrejša ter ju več tiči v čeljusti. Tudi pri ocenjevanju sta kot trofeja bolj upoštevana spodnja podočnika (dolžina in širina) kakor zgornja (samo obseg).

Torej: Podočniki zgornje in spodnje čeljusti divjega prašiča (merjasca ali svinje) so čekani ali čeklji. Čekana sta pa tudi samo podočnika spodnje čeljusti divjega prašiča.

Brusilec ali okel je podočnik zgornje čeljusti divjega prašiča. Dvoj. brusilca, množ. brusilci. S tem, da z izrazom čekan označujemo katerikoli prašičji podočnik oz. na splošno vse prašičje podočnike ter tudi samo podočnike spodnje čeljusti, tej besedi jemljemo njeno vrednost. Kaj ni nejasno na trofejnem listu: dolžina čekanov 26 točk, širina čekanov 72 točk, obseg brusilcev 6 točk, pribitek na lepoto čekanov 3 točke, ocena čekanov skupaj 107 točk? Mar ne bi lahko razumeli, da pribitek na lepoto velja samo za spodnje podočnike?

Neizpodbitno je, da pomena besede »čekani« (za vse prašičje podočnike) ali »čekan« (za katerikoli prašičji podočnik) ne bomo več spremenili. Razvoj je prinesel svoje. Beseda čekan je dobila nadrejen pomen, beseda čekelj podrejen, oz. sta pojma »čekan« in »čekelj« zamenjala vlogi. Za razlikovanje seveda lahko imenujemo spodnje prašičje podočnike — spodnji čekani, vendar so jih ponekod začeli imenovati tudi čeklji, zgornje podočnike brusilci ali okli, vse podočnike skupaj pa s splošnim imenom čekani. V opravičilo za to pravijo, da prvotnega pomena besede čekelj pravzaprav niso spremenili, ker beseda čekelj še naprej pomeni čekan, vendar le čekan spodnje čeljusti. Je kje za čekan ali spodnji čekan ali čekelj morda v rabi še kaka druga beseda?

Merjaščji spodnji čekani so večji od svinjskih, ločijo se pa tudi po tem, da so merjaščji v prerezu trikotni, svinjski pa krožni.

Merjaščevi čekani niso merjaščeva trofeja, ampak lovčeva (na splošno — lovsko trofeja). Prav tako često napačno rabimo: srnjakova trofeja, jelenova trofeja itd. Pač pa je srnjakovo rogovje, jelenovo rogovje lovčeva trofeja.

C. F.

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno prestali preizkušnjo.

Kratkodlaki jazbečarji:

Cuno v. d. Kleinen Furth, JRJki 1202 — Aga, JRJki 320, leglo 7. 1. 1972. Rejec Ivan Pinter, Grajska vas 49, 63303 Gomilsko.

Cuno v. d. Kleinen Furth,

JRJki 1202 — Beba Gomilška, JRJki 367, leglo 17. 1. 1972. Rejec Ivan Pinter, Grajska vas 49, 63303 Gomilsko.

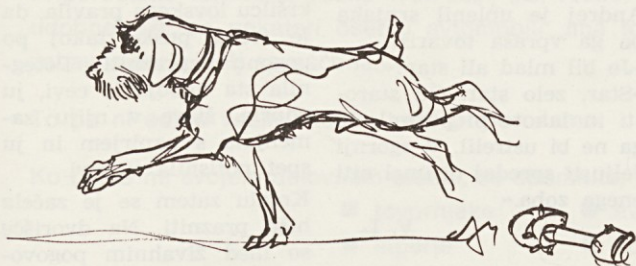
Lovski terierji:

Ado, RMLT 3188 — Dila Sladkogorska, JRLT 5636, leglo 3. 1. 1972. Rejec Danilo Podlogar, Veličkova 1, 61430 Hrastnik.

Kinološko delo v jubilejnem letu 1971

Ob koncu jubilejnega, 50. leta slovenske in jugoslovanske kinologije oz. ustanovitve Društva ljubiteljev ptičarjev, pionirja organizirane kinologije, se zahvaljujemo predsedniku Kinološke zveze Slovenije Franju Bulcu za pomoč pri izdaji kinološke literature v tem

stavo psov vseh pasem v hali Tivoli v Ljubljani, pod pokroviteljstvom predsednika mestnega sveta ljubljanskega, dipl. ing. Mihe Košaka. Vodja razstave je bil predsednik KZS Franjo Bulc. Razstava je bila vzorno organizirana in je pokazala odličen material domačih in tujih psov. Bila je ena največjih pasjih razstav doslej v Jugoslaviji.

letu in za sodelovanje na slavnostnem občnem zboru DLP v Ljubljani, 27. 2. 1971.

Zahvaljujemo se predsedniku Lovske zveze Slovenije Radu Pehačku za razumevanje in finančno podporo ter pokroviteljstvo LZS na jubilejni tekmi psov vseh pasem po krvnem sledu 17. 10. v lovišču Žitna gora. Zahvala tudi članstvu, sodnikom in vodnikom, priznanje rejcem ptičarjev in šarivcev, pasemskim organizacijam, lovskim zvezam in lovskim družinam!

Slavnostnega zbora DLP se je udeležilo poleg delegatov lovskih in kinoloških organizacij nad 100 članov, vsi z željo za še uspešnejše kinološko delo.

V počastitev jubileja je bil isti dan, 27. 2. zvečer, v hotelu »Lev« elitni lovsko-kinološki ples s srečolovom. Dne 5. in 6. junija je Kinološka zveza Slovenije organizirala Mednarodno raz-

V jubilejnem letu so izšle tudi naslednje kinološke knjige: »Petdeset let slovenske kinologije« (DLP), »Rodovna knjiga ptičarjev in šarivcev III. del« (DLP), »O psih« (Miroslav Zidar). To je knjiga, kakršne do zdaj nismo imeli. Vsebuje vse, kar mora lastnik psa vedeti. Izšla je tudi knjiga dipl. vet. Stanka Arka »Pes, moj prijatelj«.

Pomladanske in jesenske zrejne tekme in preizkušnje so bile izvedene po načrtu, v organizaciji področnih lovskih zvez, ki so prireditve tudi financirale. Potek prireditev in rezultati so bili objavljeni v Lovcu. V letu 1971 je bilo pri področnih lovskih zvezah opravljenih 13 pregledov psov ptičarjev in šarivcev. Na pomladanske preizkušnje je bilo privedenih 92 psov. Preizkušnje so organizirale LZ G. Radgona, M. Sobota, Ptuj, Nova Gorica, Koper, Krško, Ljutomer, Maribor in Ljubljana. Jesenskih

Foto F. Gyuran: *Novoletna razglednica*

preizkušenj in tekem se je udeležilo 108 psov: 61 ptičarjev in 47 šarivcev. Privedeni psi so bili zadovoljive zunanosti in dobrih lovskih zasnov, discipline šolanja pa šepajo. Pripomniti je treba, da je še veliko psov ptičarjev in šarivcev, ki še niso ocenjeni niti preizkušeni v lovskih zasnovah.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je 17. 10. organiziralo že 10. rep. tekmo po krvnem sledu v lovišču Žitna gora na Kočevskem. (O tej tekmi beri posebno poročilo v tej številki!)

Zveza za rejo športnih in službenih psov Slovenije je 16. in 17. 10. priredila mednarodno tekmo v Mariboru. Nastopili so psi iz Jugosla-

vije, Avstrije in Italije. Tekma je bila na visoki športni ravni.

V novembru so kinologi počastili prof. dr. Jožeta Ranta za njegovo dolgoletno delo pri Kinološki zvezi Slovenije in Društvu ljubiteljev ptičarjev.

V letu 1972 želimo od našega lovca-kinologa še več sodelovanja s kinološkimi referenti lovskih zvez in lovskih družin. Nobenega dvoma ni, da potrebujemo novih strokovnih pobud za zrejo in šolanje naših štiri-nožnih pomočnikov.

Zdravo, srečno in uspešno leto 1972 vsem kinologom in lovcem!

Vladimir Pleničar,
predsednik DLP

Šaljive

Prazna past

Stari lovec Ivan iz Ljubljane je prosil starega lovca Toneta iz Mirne, naj ga nauči jazbecu nastaviti past. Seveda je bil Tone takoj pripravljen. Kmalu sta bila pred jazbino v akacijevem mladju, kjer je Tone vzorno nastavil železno past.

Komaj pa sta lovca odšla, so prišli delavci, moški in ženske, ter začeli sekati akacijo in pogozdovati macesen. Tudi šestnajstletna dekle je kopala jame za sajenje, ritensko seveda, kakor se pač to dela. Nankrat je šklepnila past in jekleni čeljusti sta držali dekle za nogo. Razumljivo, da je na vso sapo klicala na pomoč.

Logar je vedel, da samo Tone nastavlja jazbecem, zato se je drugi dan s pastjo na mopedu zapeljal na-

ravnost pred Tonetovo stanovanje:

»Hej, Tone, ujela se je mlada jazbica!«

Kmalu po tem dogodku se srečajo v Ljubljani Tone z ženo in Ivan z ženo.

»Tone, se je takrat ujel jazbec ali ne?«

»Ne, ni se ujel, pač pa šestnajstletna...«

Tedaj se Tonetova žena obrne k Ivanovi:

»Samo tako Tone zna še ujeti kako šestnajstletno, pa še ta se mu izmuzne...«

-elf-

Lovska tovariša

»No, koliko smo jih danes obrnili?«

»Dopoldan niti enega, popoldan pa šest ali sedem.«

»Kako to veš?«

»Saj sem dobil račun od natakariče.«

Pred gostilno

»Samo enega imam v desni.«

»Jurja ali večjega?«

»Nobenega od teh, prazen patron!«

Zajec za slabega strelca

»Kaj, če bi zajec imel sprednje noge daljše od zadnjih?«

»Potem bi ga ti skoraj gotovo zadel.«

»Kako to misliš?«

»Enostavno. Tekel bi, a bi bil vedno na istem mestu.«

S. Krajnc

Odlično iz živaloslovja

Andrej je uplenil srnjaka pa ga vpraša tovariš:

»Je bil mlad ali star?«

»Star, zelo star. Od starosti in lakote bi poginil, če ga ne bi ustrelil. V zgornji čeljusti spredaj ni imel niti enega zoba.«

V. L.

»Slepa kura«

Zgodilo se je v enem izmed zasavskih lovišč. Zeleni bratovščini se je po prvem pogonu prilegel krajši počitek. Lovci so posedli po prijazni kmečki izbi in se lotili »skritih rezerv«. Dva sta bila še posebno pridna.

Ko sta bili njuni krači oglodani in je steklenica pokazala dno, sta stopila na svež zrak. Na klopi pred hišo so bili pihalniki njunih tovarišev. Vsakega posebej sta si dodobra ogledala, od muhe do sprožilca. Manjkal tudi ni strokovni pogled skozi cevi. Pri eni sta ugotovila, da je njen lastnik ni izpraznil, ampak naboja pustil kar v ceveh.

Ocenjevalca sta se takoj odločila, da jo zagodeta kršilcu lovskega pravila, da je treba puško takoj po pogonu izprazniti. Potegnili sta naboja iz cevi, ju odprla, šibre v njiu zamenjala s papirjem in ju spet potisnila v cevi.

Kmalu zatem se je začela hiša prazniti. Na dvorišče so med živahnim pogovorom prihajali z novimi močmi okrepljeni lovci. Nemudoma so vzeli vsak svoje orožje in se napotili v nov pogon, na nova stojišča.

Lovski rog je mogočno zadonel, glas gonjačev je pretrgal gozdno tišino in gonilci so zazvonili. »Izumitelja« novih nabojev sta goreče prosila Diano, naj pošlje zajca ali zvitorepko k tovarišu, da preizkusi s papirjem nabasana naboja. Ni jima bilo treba dolgo čakati. Pasji lajež se je obrnil proti njemu. »Izumitelja« sta se v pričakovanju »velike predstave« že zvito nasmihala, a se je zajec v zadnjem trenutku premislil in jo namesto k »papirnatemu« strelcu mahnil k njegovemu sosedu. Ta je ustrelil enkrat, dvakrat. Zajec se je prekopicnil, a je kljub preluknjanemu kožuhi tekel še naprej, naravnost proti našemu »nevarnemu« strelcu. Jeknila sta oba »papirnata« naboja. Prav tedaj pa je dolgouhcu zaradi sosedovega svinčenega pozdrava zmanjkalo moči. Glasen »padel« je slovesno označil lovski tovarišiji lovski uspeh.

Od tistega lova naprej baje vsi člani te zasavske lovske družine verjamejo v pregovor, da tudi slepa kura zrno najde.

V. P.

Peter Adamič: Na Silvestrovo...

Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor

Priporočamo vam naše vozilo TAM-2001 CB, vozilo, ki vam bo olajšalo vaše športno delovanje. Četudi ni tako udobno, kot so nekateri osebni avtomobili, ima to prednost, da je vožnja v prijetni družbi lovskih tovarišev zabavnejša in bolj sproščena.

To pa ni edino vozilo, katero vam priporočamo.

Ko boste na svojem delovnem mestu, se spomnite, da izdelujemo kvalitetna gospodarska vozila:

- tovornjake ■ avtobuse
- kiperje ■ specialna vozila

z nosilnostjo od 2 do 6,5 tone.

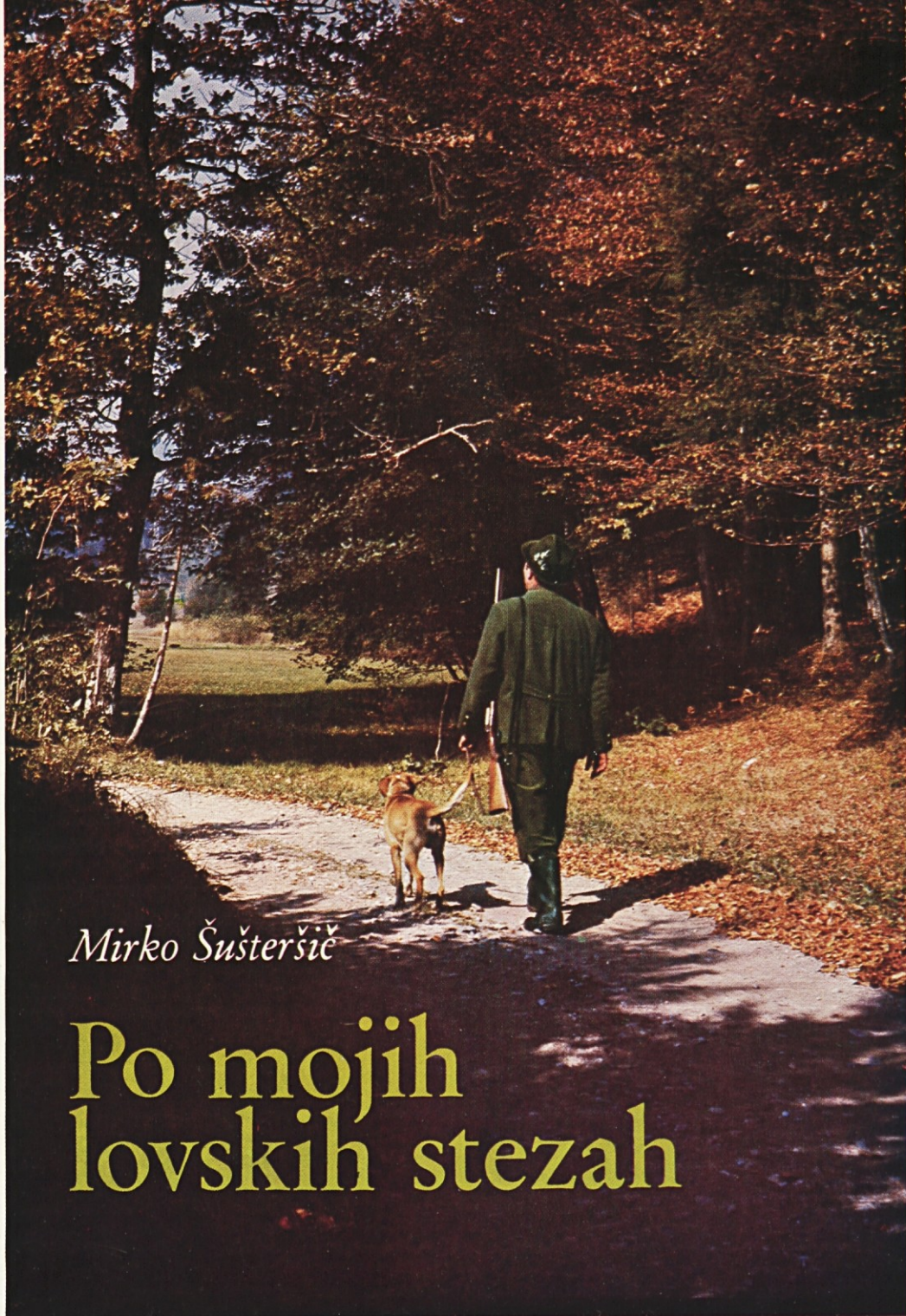
Člani interesne skupnosti TAM, ki sodelujejo v našem proizvodnem programu specialnih vozil in avtobusov, so poleg TAM še:

- **AUTOKAROSERIJA**, Novi Sad
- **AVTOMONTAŽA**, Ljubljana
- **KAROSERIST**, Maribor
- **TEHNOSTROJ**, Ljutomer in
- **VOZILA GORICA**, Šempeter pri Gorici

Priporoča se IS TAM

Kombi vozilo TAM-2001 CB

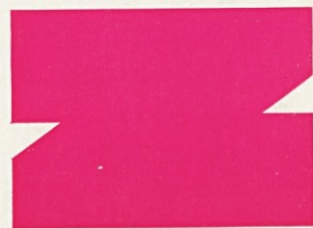

Mirko Šušteršič

Po mojih lovskih stezah

V januarju bo izšla druga knjiga Zlatorogove knjižnice, PO MOJIH LOVSKIH STEZAH, delo Mirka Šušteršiča, stárorste slovenskih lovskih piscev in enega izmed mož, zaslužnih za rast in razvoj naše lovske besede. Gre za privlačno, lepo opremljeno, ilustrirano knjigo, obsegajočo čas od let po prvi do dni po drugi vojni. V njej se nam značilno razkrivajo tudi pota, ki je po njih usoda pehala našega človeka proč od ljubljenih domačih gor in host. Med očarljivimi opisi velja opozoriti zlasti na naslednje: Spomini na jelene, Za divjimi svinjami, Na gam-

ZLATOROGOVA

KNJIŽNICA

NOVO

se, Ponočnjak jazbec in Moji jerebi. Tu se nam pisec s svojo kleno besedo kaže kot strasten lovec, kot bogat poznavalec, predvsem in zmeraj pa kot občutljiv spoštovalec narave in divjadi v njej. Kdor bo enkrat prebral knjigo PO MOJIH LOVSKIH STEZAH, ta se ne bo nikdar več brez grenkega občutka pregrešil proti lovski pravičnosti! Zgodovina slovenskega lovskega pisanja bo Šušteršičevo knjigo uvrstila med svoja žlahtna berila. Knjigo PO MOJIH LOVSKIH STEZAH lahko takoj naročite prek svoje lovske družine ali neposredno na Lovsko zvezo Slovenije.